

3. Ieņēmumu analīze¹

3.1. Nodokļu politikas aktualitātes

Veidojot 2018.gada budžetu, par galvenajiem virzieniem tika noteikti *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātie nodokļu reformas pasākumi, kuru kopējā fiskālā ietekme 2018.gadā vērtējama 192,9 milj. *euro* apmērā:

- 1) Uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmas reforma, nosakot, ka uzņēmumu ienākuma nodoklis tiek maksāts peļņas sadales brīdī, nevis par gūto peļņu (pašreiz likme ir 15%, ko piemēro ar nodokli apliekamajam ienākumam) – piemērojot 20% likmi (t.i., izmaksām, kas netiek investētas uzņēmuma attīstībā, t.sk., dividendēm, ar saimniecisko darbību nesaistītajiem izdevumiem, reprezentācijas izmaksām, kas pārsniedz noteikto apmēru, u.c.);
- 2) Darbaspēka nodokļu sistēmas reforma:
 - ieviešot trīs iedzīvotāju ienākuma nodokļa pamatlikmes;
 - būtiski paaugstinot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo diferencēto minimumu;
 - paaugstinot atvieglojumu par apgādībā esošām personām vienlaikus paplašinot atvieglojumu saņēmēju loku ar nestrādājošu laulāto;
 - paaugstinot valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmi par 1 procentpunktu veselības aprūpes finansēšanai;
 - transformējot solidaritātes nodokli;
 - paaugstinot minimālo mēneša darba algu;
 - paaugstinot neapliekamo minimumu pensionāriem;
- 3) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmju vienādošana dažādiem ienākumu veidiem;
- 4) Kompensējošie pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt nodokļa sloga pārvirzi no darba spēka uz patēriņu un kapitālu:
 - sakārtot nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības un pārskatīt atsevišķu nekustamo īpašumu pielietojuma kategorijas;
 - par 30% paaugstināt azartspēļu nodokļa likmes automātiem un spēļu galdiem;
 - pakāpeniski paaugstināt akcīzes nodokļa likmes, saskaņojot tās ar nozares organizācijām un ņemot vērā akcīzes nodokļa likmju izmaiņas pārējās Baltijas valstīs;
 - noteikt ierobežojumus iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotajiem izdevumiem;
 - saglabāt līdzšinējo transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa maksāšanas kārtību arī 2019.gadā un turpmāk;
 - ierobežot mikrouzņēmumu darbības sliekšni līdz 40 000 *euro* gadā;
- 5) Ēnu ekonomikas mazināšanas un administrēšanas uzlabošanas pasākumu īstenošana:
 - pievienotās vērtības nodokļa reversās maksāšanas kārtības piemērošanas paplašināšana (būvmateriālu, sadzīves tehnikas un metālizstrādājumu tirdzniecībā);
 - Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrācijas sliekšņa samazināšana no 50 000 *euro* uz 40 000 *euro*;
 - pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā atšifrējamo darījumu sliekšņa samazināšana no 1430 *euro* uz 150 *euro*;

¹ 2016.gada prognoze un 2017.gada astoņu mēnešu faktiskā izpilde saskaņā ar Valsts kases datiem

- tiešsaistes tirdzniecības darījumu reģistra ieviešana u.c.;

Tāpat budžeta pakas virzības gaitā Ministru kabinetā un Saeimā ir apstiprināti papildus pasākumi, piem., tādi kā:

- pievienotās vērtības nodokļa samazinātās likmes 5% noteikšana Latvijai raksturīgiem augļiem, ogām dārzeniņiem;
- precizēti likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" nodokļa pretizvairīšanās normu kritēriji attiecībā uz autoratlīdzības saņēmējiem, kas ir nodarbināti pie autoratlīdzības izmaksātāja un saņem vismaz minimālo darba algu;
- izmaiņas azartspēļu nodokļa un valsts nodevas apmēra noteikšanā - nodokļa atcelšana kāršu, kauliņu spēles un ruletes (cilindriskās spēles) galdiem, kas tiek izmantoti azartspēļu video tiešsaistei ar trešajām personām, tā vietā ieviešot nodevu. Papildus mainīts nodokļa ieņēmumu sadalījums starp budžetiem, ieņēmumus no azartspēļu nodokļa par azartspēlēm, ko organizē izmantojot telekomunikācijas, neatkarīgi no spēles veida ieskaitot valsts pamatbudžetā 100% apmērā;
- u.c. pasākumi, kas tika virzīti 2018.gada valsts budžeta likumprojektu un pavadošo likumprojektu paketē un apstiprināti.

3.2. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi²

Kopējie kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2017. gada 11 mēnešos bija 7 269,9 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2017. gada 11 mēnešu plānu ir par 74,7 milj. *euro* jeb 1,0% vairāk. Nodokļu plāna pārpildi galvenokārt noteica iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu pārpilde. Darbaspēka nodokļu pārpilde skaidrojama ar makroekonomisko rādītāju uzlabošanos, salīdzinot ar pagājušo gadu:

- darba ņēmēju skaita palielināšanos – 2017.gada oktobrī pie vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā strādājošiem darba devējiem bija nodarbināti 801 147 darba ņēmēji, kas ir par 0,8% vairāk nekā 2016.gada oktobrī;
- nodarbināto ienākumu palielināšanos – pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2016.gada decembrī un 2017.gada desmit mēnešos nodarbināto vidējie mēneša ienākumi valstī bija 896 *euro*, kas, salīdzinot ar 2016.gada attiecīgo periodu, ir palielinājušies par 7,7 procentiem.

Salīdzinot ar 2016.gada 11 mēnešiem, sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu ieņēmumi speciālajā budžetā ir palielinājušies par 134,9 milj. *euro* jeb 7,1% un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi par 139,3 milj. *euro* jeb 10,2 procentiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus negatīvi ietekmēja 2017.gada 11 mēnešos pieaugušās atmaksas, kas tika veiktas, pamatojoties uz iesniegtajām gada ienākumu deklarācijām – 11 mēnešos atmaksāti 116,1 milj. *euro*, kas ir par 27,0 milj. *euro* jeb 30,3% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Atmaksu palielināšanās skaidrojama ar 2016.gadā ieviesto diferencēto neapliekamo minimumu, kas paredz pārmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa saņemšanu, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016.gadu.

² Neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas fondēto pensiju shēmā un 3.pensiju līmenī

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” kopbudžeta nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 8 581,0 milj. *euro* apmērā, kas ir par 589,3 milj. *euro* jeb 7,4% vairāk nekā 2017.gada prognoze. 2018.gada plāna pamatā ir:

- 2017.gada faktiskās izpildes tendences;
- prognozētā ekonomiskā izaugsme;
- Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam apstiprinātie nodokļu reformas pasākumi;
- Ministru kabinetā un Saeimā apstiprinātie papildus pasākumi.

2018.gada plānā ņemts vērā:

- IKP pieaugums 2018. gadā +6,3%;
- darba samaksas fonda pieaugums 2018. gadā +6,0%;
- preču un pakalpojumu eksporta pieaugums 2018. gadā +6,8%;
- preču un pakalpojumu importa pieaugums 2018. gadā +9,7%;
- inflācijas pieaugums 2018. gadā +2,8 procentpunkti.

3.1. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze*	plāns**
Nodokļu ieņēmumi, t. sk.	7 002,6	7 419,6	7 991,7	8 581,0
Tiešie nodokļi***	4 065,8	4 299,0	4 655,6	4 843,2
Netiešie nodokļi	2 852,3	3 039,1	3 237,5	3 651,3
Pārējie nodokļi	84,5	81,5	98,6	86,6

*2017.gada vasarā izstrādātās budžeta bāzes prognozes – turpmāk 2017.gada prognoze

**saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” – turpmāk 2018.gada plāns

***2016.gadā tika ieviests Solidaritātes nodoklis, 2018.gadā Veselības aprūpes maksājums

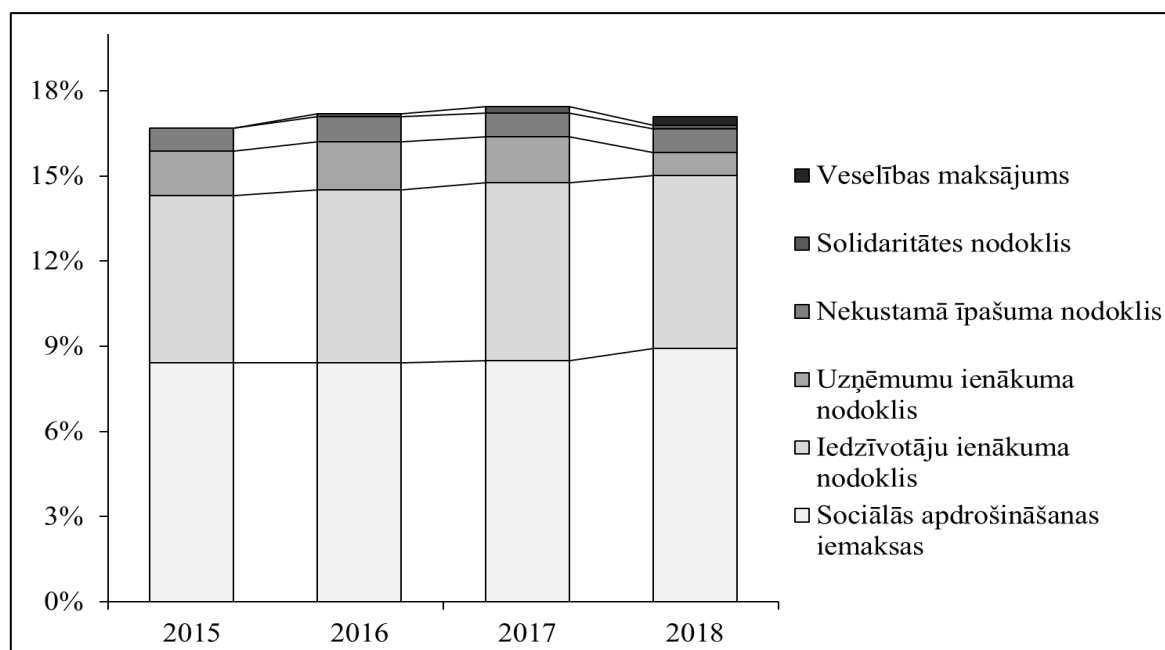
3.2. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, % no IKP

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Nodokļu ieņēmumi, t. sk.	28,7%	29,7%	30,0%	30,3%
Tiešie nodokļi*	16,7%	17,2%	17,5%	17,1%
Netiešie nodokļi	11,7%	12,1%	12,1%	12,9%
Pārējie nodokļi	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%

*2016.gadā tika ieviests Solidaritātes nodoklis, 2018.gadā Veselības aprūpes maksājums

3.2.1. Tiešie nodokļi

Lielāko daļu no tiešo nodokļu ieņēmumiem veido valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi.

3.1. att. Tiešo nodokļu ieņēmumi, % no iekšzemes kopprodukta

2017.gada tiešo nodokļu ieņēmumu prognozes īpatsvars iekšzemes kopproduktā ir 17,5%, savukārt 2018.gadā tiek plānots, ka to īpatsvars samazināsies par 0,4 procentpunktiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma un atvieglojumu apmērs, kā arī minimālā darba alga.

Kopējie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 1 511,6 milj. *euro*, kas ir par 33,1 milj. *euro* jeb 2,2% vairāk nekā plānots. Valsts pamatbudžetā iekasēts par 9,3 milj. *euro* jeb 3,2% vairāk, bet pašvaldību budžetā par 23,7 milj. *euro* jeb 2,0% vairāk.

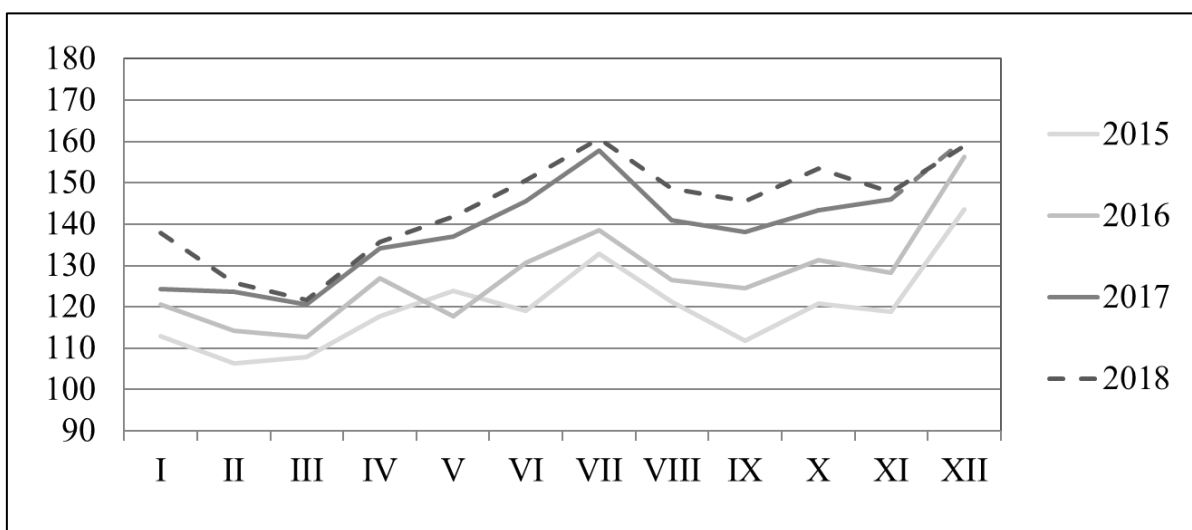
Salīdzinājumā ar 2016.gada 11 mēnešiem ieņēmumi palielinājušies par 139,3 milj. *euro* jeb 10,2 procentiem. Valsts pamatbudžetā iekasēts par 36,8 milj. *euro* jeb 13,7% vairāk, savukārt pašvaldību budžetā ieņēmumi ir palielinājušies par 102,5 milj. *euro* jeb 9,3 procentiem.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2017.gada septembrī strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija par 7,5% lielāka nekā 2016.gada septembrī.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju reģistrētā bezdarba līmenis 2017. gada novembra beigās bija 6,7%, kas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi ir par 1,3 procentpunktiem mazāk.

Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2017.gada pārskata periodā (2016.gada decembrī un 2017.gada 10 mēnešos) ienākumus virs valstī noteiktās minimālās darba algas saņēma 74,5% darba ņēmēju un to īpatsvars, salīdzinot ar 2016.gada pārskata periodu, palielinājies par 1,8 procentpunktiem.

Saskaņā ar iesniegtajiem paziņojumiem par fiziskajām personām izmaksātajām summām³, ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis no procentu ienākumiem ir 3,3 milj. *euro*, kas ir par 32,1% vairāk nekā pērn, bet no dividendēm ieturēti 63,6 milj. *euro*, kas ir par 20,6% vairāk nekā pērn.

3.2. att. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. *euro*

2018. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu sadalījums starp valsts budžetu un pašvaldību budžetiem ir šāds: pašvaldību budžetiem – 80 procenti un valsts budžetam – 20 procenti.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 1 728,8 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2017.gada prognozi ir par 56,8 milj. *euro* jeb 3,4% vairāk.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2017.gada ieņēmumu plāna pamatā ņemts vērā prognozētais darba samaksas fonda pieauguma temps (2018.gadā tas būs +6,0%), kā arī *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātie nodokļu reformas pasākumi, iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas un Ministru kabinetā apstiprinātie papildus pasākumi.

2018.gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu ietekmējošās likumdošanas izmaiņas saistībā ar *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātajiem nodokļu reformas pasākumiem:

- iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresīvās likmes ieviešana 20% gada ienākumiem līdz 20 000 *euro*; 23% gada ienākumiem, kas pārsniedz 20 000 *euro*, bet nepārsniedz 55 000 *euro*; 31,4% gada ienākumiem virs 55 000 *euro* (nosacītā likme, jo to nepiemēros taksācijas gada laikā, bet, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un veicot pārrēķinu ar trīs iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmēm. Tā kā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas virs 55 000 *euro* nav jāveic, bet nosacītā darba ņēmēja solidaritātes nodokļa daļa tiek ietverta samaksātajā iedzīvotāju ienākuma nodoklī, kopējais nodokļu slogs maksātajam virs minētā sliekšņa nepieaug). (fiskālā ietekme 2018.gadā -126,0 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -25,2 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -100,8 milj. *euro*);

³ Deklarētā summa 2017.gada pārskata periodā (decembrī, 4.ceturksnī, 2.pusgadā, citos periodos, kas beidzas 2016.gada decembrī un 2017.gada 10 mēnešos).

- ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā diferencētā minimuma paaugstināšana 0 - 200 *euro* mēnesī 2018.gadā (200 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 000 *euro* mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma virs 1 000 *euro* mēnesī – tas sasniedz 0), 0 - 230 *euro* mēnesī 2019.gadā (230 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 100 *euro* mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma virs 1 100 *euro* mēnesī – tas sasniedz 0), 0 - 250 *euro* mēnesī 2020.gadā (250 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 200 *euro* mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma virs 1 200 *euro* mēnesī – tas sasniedz 0) (fiskālā ietekme 2018. gadā -35,5 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -7,1 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -28,4 milj. *euro*);
- atvieglojuma par apgādībā esošām personām paaugstināšana 2018.gadā 200 *euro* mēnesī, 2019.gadā 230 *euro* mēnesī, 2020.gadā 250 *euro* mēnesī (fiskālā ietekme 2018.gadā -14,3 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -2,9 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -11,4 milj. *euro*);
- atvieglojumu saņēmēju loka paplašināšana ar nestrādājošu laulāto, ja tas kopj bērnu (fiskālā ietekme 2018.gadā -2,7 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -0,5 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -2,2 milj. *euro*);
- attaisnoto izdevumu normu pārskatīšana, palielinot ierobežojumu iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotajiem izdevumiem par izglītību, medicīnu un ziedojumiem līdz 600 *euro* gadā (par sevi un katru savu ģimenes locekli 50% no aplikamā ienākuma), kā arī nosakot gan procentuālu (10% no gada aplikamā ienākuma), gan summāru ierobežojumu – 4 000 *euro* gadā – attaisnotajiem izdevumiem par iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem (fiskālā ietekme 2018.gadā +9,4 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +1,9 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +7,5 milj. *euro*));
- neapliekamā minimuma pensionāriem paaugstināšana 2018.gadā līdz 250 *euro* mēnesī, 2019.gadā – līdz 270 *euro* mēnesī un 2020.gadā – līdz 300 *euro* mēnesī (fiskālā ietekme 2018.gadā -22,1 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -4,4 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -17,7 milj. *euro*));
- minimālās algas paaugstināšana līdz 430 *euro* mēnesī (fiskālā ietekme 2018.gadā +8,8 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +1,8 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +7,0 milj. *euro*));
- nodokļa likmes kapitālam un kapitāla pieaugumam vienādošana, nosakot to 20% apmērā (izņemot par dividendēm, ja tās jau ir apliktas uzņēmuma līmenī ar ienākuma nodokļa 20% likmi peļņas sadales brīdī (fiskālā ietekme 2018.gadā +11,3 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +2,3 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +9,0 milj. *euro*));
- saimnieciskās darbības izdevumos summas, kas nepārsniedz 80% no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, iekļaušana (fiskālā ietekme 2018.gadā +12,9 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +2,6 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +10,3 milj. *euro*));
- aplikšana ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, piemērojot nodokļa likmi 20% izložu vai azartspēļu laimestiem, kas pārsniedz 3000 *euro* (fiskālā ietekme 2018.gadā +2,6 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +0,5 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +2,1 milj. *euro*));

- patentmaksas režīma uzlabošana, nosakot vienotu patentmaksas apmēru 50 *euro* un 100 *euro*, atsakoties no pārāk detalizēta saimnieciskās darbības veidu sadalījuma, kā arī vienkāršojot to samaksu. Piemērot samazinātās patentmaksas režīmu arī personām ar I. un II. grupas invaliditāti (fiskālā ietekme 2018.gadā +0,3 milj. *euro* pašvaldību budžetā);
- izmaiņas dividendžu politikā saistībā ar reinvestētās peļņas režīma ieviešanu uzņēmumu ienākuma nodoklī (fiskālā ietekme 2018.gadā +134,6 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +26,9 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +107,7 milj. *euro*));
- ēnu ekonomikas mazināšanas un administrēšanas uzlabošanas pasākumi (fiskālā ietekme 2018.gadā +9,2 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +1,8 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +7,4 milj. *euro*));
- pievienotās vērtības nodokļa reversa paplašināšana, ieviešot būvmateriālu, metālu un sadzīves tehnikas piegādēm, kā rezultātā samazināsies “aploksņu algu” īpatsvars nozarē (fiskālā ietekme 2018. gadā +8,3 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +1,7 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +6,6 milj. *euro*));
- saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem Mikrouzņēmumu nodokļa likumā tiek paredzēts samazināt mikrouzņēmumu gada apgrozījuma sliekšni līdz 40 tūkst. *euro* (fiskālā ietekme 2018.gadā -2,6 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā -0,5 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -2,1 milj. *euro*)).

2018. gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus ietekmē arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas iekļautas bāzes prognozēs:

- Saskaņā ar 2016.gada 23.novembra grozījumiem likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” paredzēta iedzīvotāju ienākuma nodokļa regulējuma maiņa attiecībā uz izmaksām no privātajiem pensiju fondiem, ierobežojot atvieglojuma piemērošanu nodokļu plānošanas gadījumā (fiskālā ietekme 2018.gadā +0,9 milj. *euro* (t.sk., valsts budžetā +0,2 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,7 milj. *euro*)).

3.3. tabula. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, milj. <i>euro</i>	1 436,9	1 528,7	1 672,0	1 728,8
t.sk. valsts budžetā*	288,8	295,5	334,4	345,8
pašvaldību pamatbudžetā*	1 148,1	1 233,2	1 337,6	1 383,0
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	3,7	6,4	9,4	3,4
<i>% no IKP</i>	5,9	6,1	6,3	6,1

* no 2012.gada – valsts budžetā 80% un pašvaldību budžetā 20%

Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas⁴

Sociālās apdrošināšanas iemaksām ir ieņēmumu ziņā lielākais īpatsvars no visiem tiešajiem nodokļiem. Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likme 2017.gadā ir 34,09% (10,5% darba ņēmēja un 23,59% - darba devēja daļa) un ar 2018.gadu tā būs 35,09% (11% darba ņēmēja un 24,09% - darba devēja daļa). Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās

⁴ Neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas fondēto pensiju shēmā un solidaritātes nodokli pamatbudžetā

iemaksas piemēro ienākumu daļai līdz noteiktam maksimālajam objektam, kas 2017.gadā ir 52 400 *euro*, bet ar 2018.gadu būs 55 000 *euro*.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2017.gada 11 mēnešos veidoja 28,0% no kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem. 2017.gada 11 mēnešos valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi valsts speciālajā budžetā bija 2 036,7 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada 11 mēnešiem ir par 134,9 milj. *euro* jeb 7,1% vairāk.

Sociālās apdrošināšanas iemaksu pieaugumu galvenokārt noteica darba samaksas pieaugums. Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2017.gada pārskata periodā (2016.gada decembrī un 2017.gada desmit mēnešos) nodarbināto vidējie mēneša ienākumi valstī bija 896 *euro*, kas, salīdzinot ar 2016.gada pārskata periodu, ir palielinājušies par 7,7 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” 2018.gadā sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi tiek prognozēti 2 527,5 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2017.gada prognozi ir par 260,8 milj. *euro* jeb 11,5% vairāk.

2018.gada valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu plānā tiek ņemts vērā darba samaksas fonda pieauguma temps (+6,0% salīdzinot ar 2017.gadu), nodokļu reformas ietvaros pieņemtās likumdošanas izmaiņas un Ministru kabineta 2017.gada 8.septembrī atbalstītās likumdošanas izmaiņas, kas visas stājušās spēkā ar 2018.gada 1.janvāri.

Būtiskākā no tām ir valsts sociālās apdrošināšanas likmes paaugstināšana par 1 procentpunktu veselības finansēšanai (fiskālā ietekme +85,3 milj. *euro*). Turklāt šis palielinājums tiks novirzīts nevis speciālajā budžetā, bet pamatbudžetā veselības aprūpes finansēšanai, nodrošinot personām, kas būs pakļautas veselības apdrošināšanai no valsts budžeta līdzekļiem, apmaksājamus veselības aprūpes pakalpojumus. Šis pasākums ir daļa no veselības reformas, kuras ietvaros Veselības ministrija šobrīd izstrādā Veselības aprūpes finansēšanas likumu. Tas noteiks tiesības un apmēru valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības saņemšanai valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicējiem, kā arī veselības apdrošināšanas iemaksu kārtību un apmēru tiem, kas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas neveic.

Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus ietekmēs arī šādas izmaiņas:

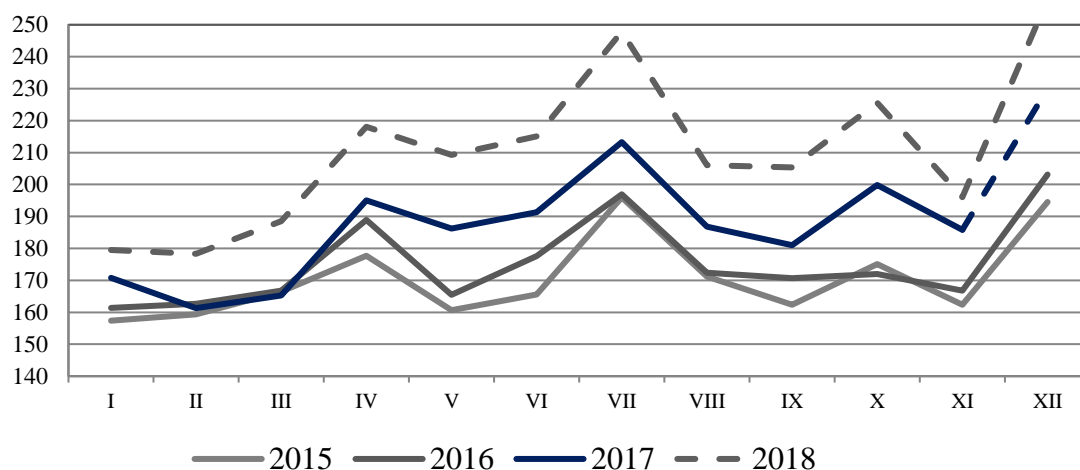
- mēneša minimālās darba algas palielināšana no 380 *euro* līdz 430 *euro* (fiskālā ietekme +20,0 milj. *euro*);
- iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmju izlīdzināšana, uzlabojot patentmaksas režīmu un nosakot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas vismaz 5% apmērā līdz un virs pašnodarbināto apliekamajam ienākumam, kas ar 2018.gadu būs 430 *euro* (fiskālā ietekme +7,7 milj. *euro*);
- valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu noteikšana ienākumiem no autoratlīdzībām vismaz 5% apmērā (fiskālā ietekme +2,2 milj. *euro*);
- pievienotās vērtības nodokļa reversa paplašināšana, to ieviešot būvmateriālu, metālu un sadzīves tehnikas piegādēm (fiskālā ietekme +13,3 milj. *euro*);
- mikrouzņēmumu darbības sliekšņa ierobežošana līdz 40 000 *euro* apgrozījumam gadā (fiskālā ietekme +7,2 milj. *euro*);
- ēnu ekonomiku mazinošie pasākumi – ēnu apkarošana būvniecības nozarē, kā arī administrēšanas un piedziņas uzlabošana (fiskālā ietekme +10,7 milj. *euro*);

- nodokļu atbalsta pasākums, kas dos iespēju bez papildus kvalificējošiem kritērijiem līdz 3 gadiem nomaksāt parādu, rezultātā dzēšot nokavējuma naudu un soda naudu (fiskālā ietekme +13,6 milj. *euro*).
- likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" nodokļa pretizvairīšanās normu kritēriju precizēšana attiecībā uz autoratlīdzības saņēmējiem, kas ir nodarbināti pie autoratlīdzības izmaksātāja un saņem vismaz minimālo darba algu (fiskālā ietekme +73,3 tūkst. *euro*).

Tāpat 2018.gada valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu plānā tiek ņemta vērā ekonomiskā izaugsme un atgriezeniskais efekts no darbaspēka nodokļu un uzņēmumu ienākuma nodokļa reformas.

3.4. tabula. Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi speciālajā budžetā

	2014	2015	2016	2017	2018
	fakts			prognose	plāns
Sociālās apdrošināšanas iemaksas, milj. <i>euro</i>	1 976,1	2 048,7	2 105,0	2 266,70	2 527,50
<i>pieauguma tempi, faktiskās cenās, %</i>	-0,2	3,7	2,7	7,7	11,5
<i>% no IKP</i>	8,4	8,4	8,4	8,5	8,9

3.3. att. Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi speciālajā budžetā sadalījumā pa mēnešiem, milj. *euro*

Solidaritātes nodoklis

Ar 2016.gada 1.janvāri ir ieviests solidaritātes nodoklis un tā mērķis ir novērst regresīvo darbaspēka nodokļu sistēmu, kas bija radusies no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra atjaunošanas (2014.gada 1.janvārī tika atjaunots valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālais apmērs un nodokļu maksātājiem, kuru ienākumi bija virs noteiktā iemaksu objekta maksimālā apmēra, nodokļu slogs kļuva mazāks, salīdzinot ar tām personām, kas nodokļu maksājumus veic no visiem darba ienākumiem).

3.5. tabula. Darbaspēka nodokļu slogs pie dažādiem ienākumu līmeņiem 2015. – 2018.gadā

Bruto alga, <i>euro/mēnesī</i>	2015.gadā	2016.gadā	2017.gadā	2018.gadā
	(ar sociālo iemaksu "griestiem")	(ar solidaritātes nodokli)	(ar solidaritātes nodokli)	(ar solidaritātes nodokli)
Minimālā alga	40,4%	40,4%	38,5%	35,0%
500	41,4%	41,4%	40,3%	36,9%
1 000	42,8%	42,8%	43,0%	42,6%
2 000	43,5%	43,5%	43,7%	43,0%
3 000	43,8%	43,8%	43,9%	43,7%
4 000	43,9%	43,9%	44,0%	44,0%
5 000	40,6%	44,0%	44,0%	44,2%
6 000	38,0%	44,0%	44,1%	44,4%
7 000	36,1%	44,0%	44,1%	44,5%
8 000	34,7%	44,1%	44,1%	44,5%
9 000	33,5%	44,1%	44,1%	44,6%
10 000	32,5%	44,1%	44,1%	44,6%

Solidaritātes nodokļa likme ir tādi pati kā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme (2016. un 2017.gadā – 34,09%, ar 2018.gadu - 35,09%) un to piemēro ienākumu daļai, kas pārsniedz valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksimālo objektu.

Solidaritātes nodokļa ieņēmumu 2018.gada prognozes pamatā ņemtas vērā likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā ar 2018.gada 1.janvāri un kas paredz valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra palielināšanu no 52 400 līdz 55 000 *euro*, līdz ar to samazinot solidaritātes nodokļa ieņēmumus.

Solidaritātes nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 54,3 milj. *euro*.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” solidaritātes nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 55,5 milj. *euro* apmērā.

Nodokļu reformas ietvaros ar 2018.gadu solidaritātes nodoklis tiek transformēts. 2016. un 2017.gadā solidaritātes nodoklis tika pilnā apmērā ieskaitīts valsts pamatbudžetā, taču ar 2018.gadu nodoklis ar 35,09% likmi ienākumiem, kas pārsniedz 55 000 *euro* gadā, tiks attiecīgi sadalīts:

- 1% veselības aprūpes finansēšanai (veselības apdrošināšanai), ko 0,5% apmērā sedz darba ņēmējs un 0,5% - darba devējs;
- 6% sociāli apdrošināto personu – fondēto pensiju shēmas dalībnieku kontos (sedz darba devējs);
- 4% nodokļa maksātāja izvēlētajā privātā pensiju fonda pensiju plānā (sedz darba devējs);
- 13,59% valsts pensiju speciālā budžeta ieņēmumos (sedz darba devējs);
- 10,5% ieskaitot iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales kontā, nodrošinot, ka nodokļu maksātājam, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un veicot iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārrēķinu ar trīs likmēm (trešā likme 31,4%), aprēķinātais budžetā maksājamais nodoklis būs līdzvērtīgs jau samaksātajam iedzīvotāju ienākuma nodoklim un solidaritātes nodokļa daļai (sedz darba ņēmējs).

3.6. tabula. Solidaritātes nodokļa ieņēmumi

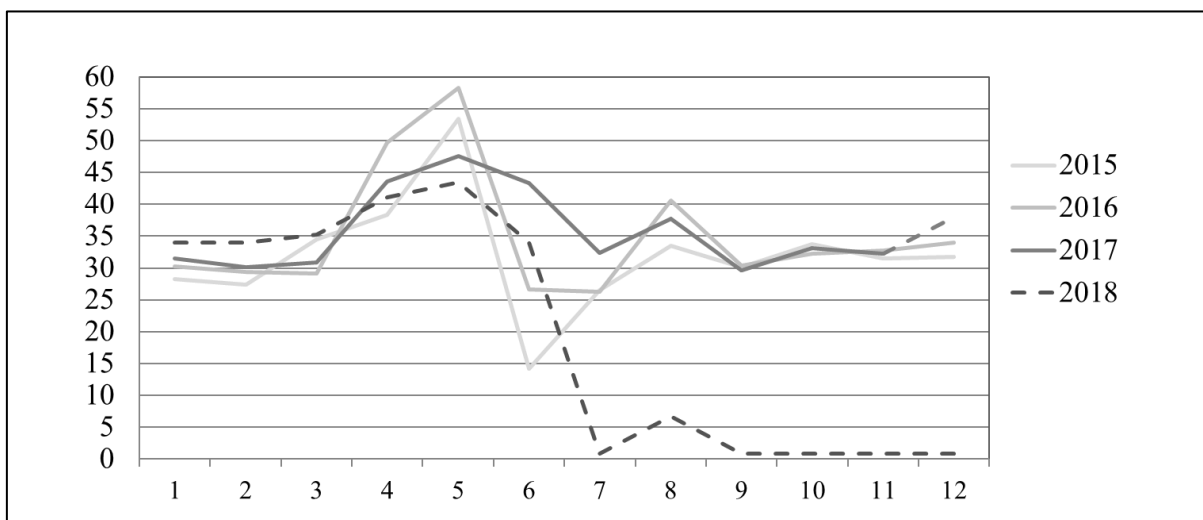
	2016	2017	2018
	fakts	prognoze	plāns
Solidaritātes nodoklis, milj. euro	25,80*	61,50	55,50
<i>Iemaksu objekta maksimālais apmērs no kura tiek piemērots solidaritātes nodoklis, euro</i>	48 600	52 400	55 000
<i>% no IKP</i>	0,10%	0,23%	0,20%

*solidaritātes nodoklis par 2016.gada oktobri, novembri un decembri valsts budžetā ieskaitīts 2017.gadā

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2017. gada 11 mēnešos bija 392,1 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2016. gada atbilstošo periodu ir par 6,3 milj. euro jeb 1,6% vairāk.

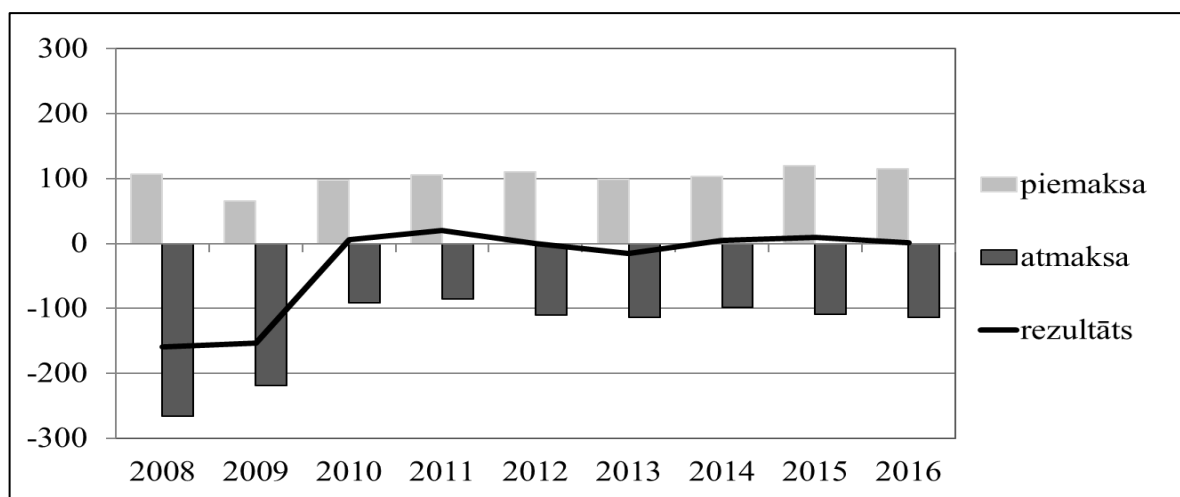
Uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas šī gada 11 mēnešos palielinājās par 14,0 milj. euro jeb 3,2%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 11 mēnešiem un atmaksu ir par 7,7 milj. euro jeb 13,2% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā. 2017.gada 11 mēnešos uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksās (neskaitot pārskaitīto mikrouzņēmumu nodokļa ieņēmumu daļu, jo tā netiek piesaistīta konkrētiem nodokļu maksātājiem) 47,3% ir no nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē, finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas nozarē vai elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē. Nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē, būvniecības nozarē vai transporta un uzglabāšanas nozarē atmaksātā summa ir 48,2% no kopējās 2017.gada 11 mēnešos atmaksātās summas.

3.4. att. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2017.gada 11 mēnešos par 2016.gadu uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijas iesnieguši 83 968 nodokļu maksātāji, kas ir par 0,5% mazāk nekā 2016.gada 11 mēnešos par 2015.gadu iesniegušie nodokļu maksātāji.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijās, kas iesniegtas attiecīgā gada 11 mēnešos par 2016.gadu, salīdzinot ar deklarācijām par 2015.gadu, lai arī piemaksu summa ir samazinājusies (par 3,3 milj. euro jeb 2,8%) un atmaksu summa ir pieaugusi (par 5,9 milj. euro jeb 5,4%), piemaksājāmā summa tomēr pārsniedz atmaksājamo, veidojot pozitīvu saldo +1,1 milj. euro apmērā.

3.5. att. Uzņēmumu ienākuma nodokļa piemaksājāmās un atmaksājāmās summas no valsts budžeta, milj. euro

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2018. gadā tiek plānoti 232,7 milj. euro apmērā.

2018. gada uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu prognozes tika sagatavotas, ņemot vērā ieņēmumu izpildes tendences 2017.gadā, makroekonomisko rādītāju attīstības scenārijus un to izmaiņas, kā arī *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātos nodokļu reformas pasākumus.

2018. gada uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu ietekmējošās likumdošanas izmaiņas saistībā ar *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātajiem nodokļu reformas pasākumiem:

- saskaņā ar 2017. gada 28. jūlija likumu “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” tiek paredzēts konceptuāli jauns uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanas režīms. Jaunais modelis paredz nodokļa maksāšanas brīdi atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citādā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību (fiskālā ietekme 2018. gadā -237,5 milj. euro);
- saskaņā ar 2017. gada 28. jūlija grozījumiem Mikrouzņēmumu nodokļa likumā tiek paredzēts samazināt mikrouzņēmumu gada apgrozījuma sliekšni līdz 40 tūkst. euro (fiskālā ietekme 2018. gadā -0,4 milj. euro);
- nodokļu atbalsta pasākumi (fiskālā ietekme 2018. +2,0 milj. euro).

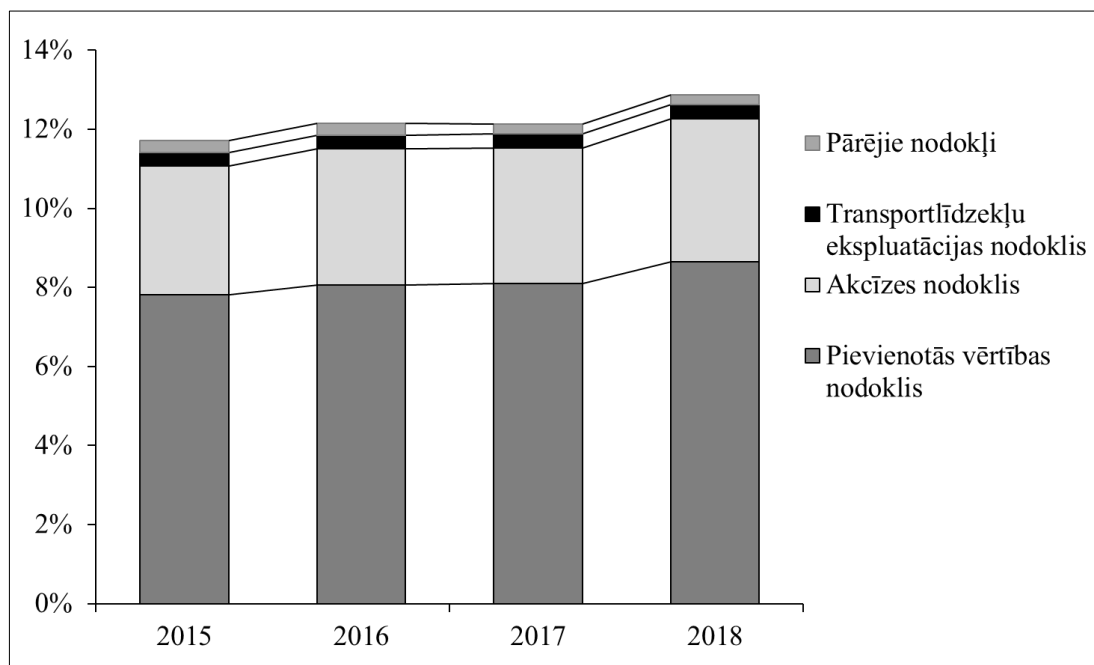
3.7. tabula. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Uzņēmumu ienākuma nodoklis, milj. euro	383,1	419,7	430,0	232,7
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	8,0	9,6	2,5	-45,9
<i>% no IKP</i>	1,6	1,7	1,6	0,8

3.2.2. Netiešie nodokļi

Lielāko daļu no netiešo nodokļu ieņēmumiem veido pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumi.

2018.gadā netiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek plānots 12,9 procentu apmērā. Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” 2018.gadā netiešo nodokļu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek plānots virs 2017.gada apmēra, kas, salīdzinot ar 2017.gada prognozi, ir par 0,7 procentpunktiem vairāk.

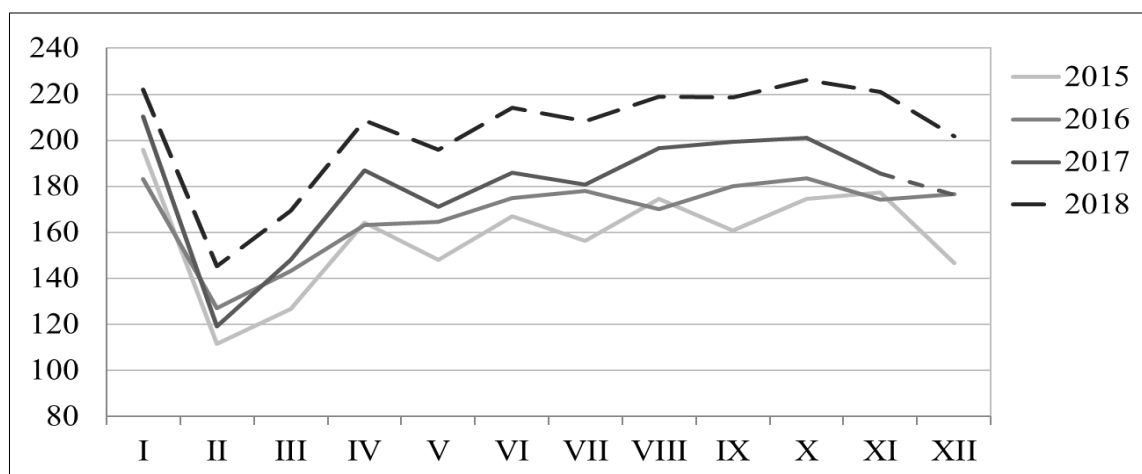

3.6. att. Netiešo nodokļu ieņēmumi, % no iekšzemes kopprodukta

Pievienotās vērtības nodoklis

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi ir nozīmīgs valsts pamatbudžeta ieņēmumu avots, kas 2017.gada 11 mēnešos veidoja 52,4% no valsts pamatbudžeta nodokļu ieņēmumiem.

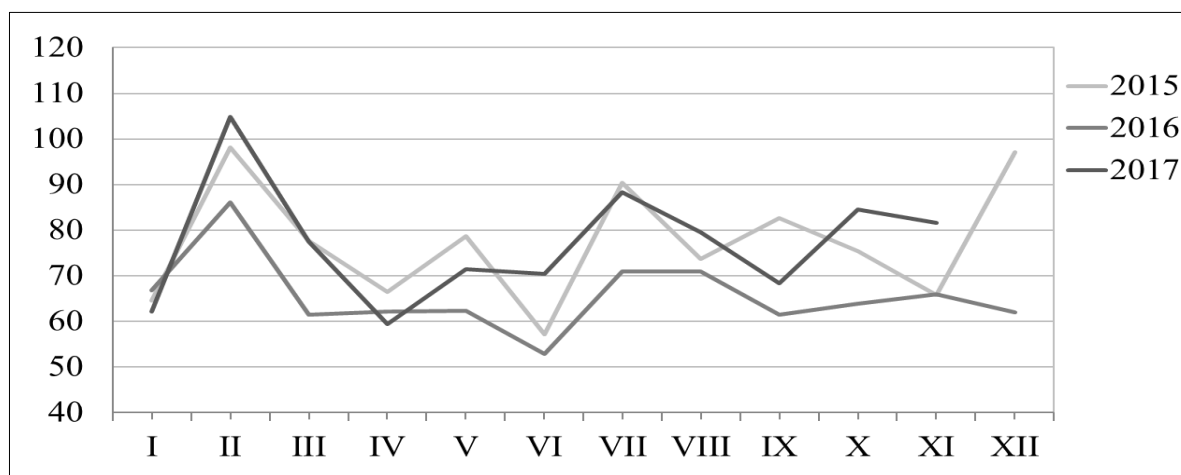
Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 1 984,9 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2016.gada attiecīgo periodu ir par 142,6 milj. euro jeb 7,7% vairāk.

3.7. att. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

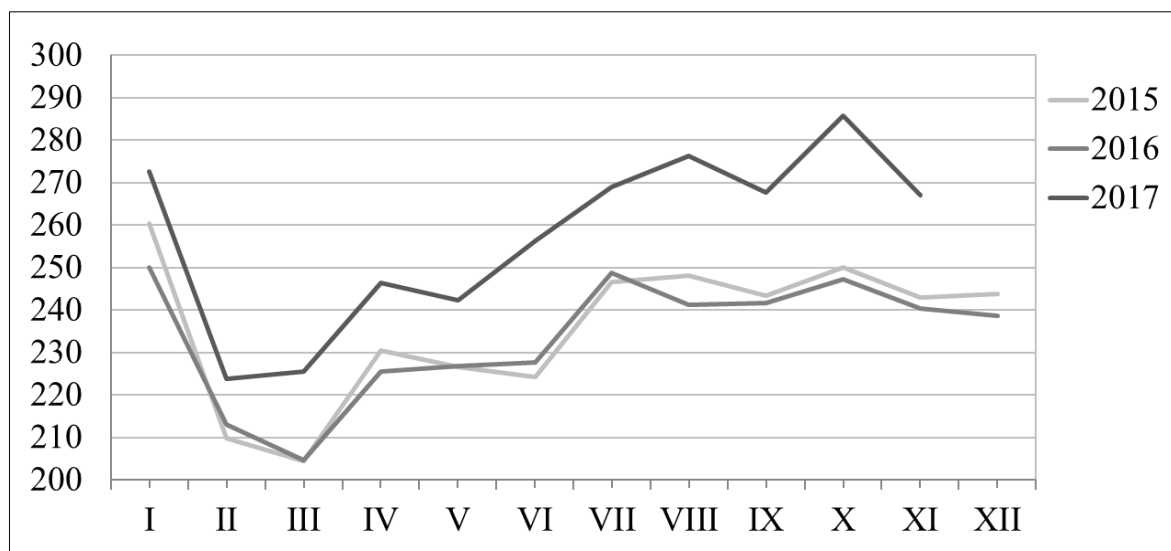
Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem mazumtirdzniecības uzņēmumu kopējais apgrozījums (ieskaitot auto degvielas mazumtirdzniecību), faktiskajās cenās 2017.gada 11 mēnešos salīdzinājumā ar 2016.gada attiecīgo periodu palielinājās par 7,1 procentu. Pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 7,7%, nepārtikas preču (neieskaitot auto degvielas mazumtirdzniecību) pārdošanas apjoms palielinājās par 5,2% un auto degvielas mazumtirdzniecība par 10,8 procentiem. Salīdzinot ar pagājušā gada 11 mēnešiem, apgrozījums visbūtiskāk pieaudzis pārtikas, dzērienu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (par 61,8%), informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iekārtu mazumtirdzniecība (par 18,8%), sporta preču un spēļu mazumtirdzniecība (par 14,4%) un mājāsaimniecības elektropreču mazumtirdzniecība (par 14,2%). Savukārt apgrozījums visvairāk krities mazumtirdzniecībā stendos un tirgū (par 4,9%).

2017.gada 11 mēnešos ieņēmumi atpaliek no plānotā par 2,3 milj. *euro* jeb 0,1%, neizpilde saistīta ar atmaksu palielināšanos (saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju atmaksas palielinājušas par 122,9 milj. *euro* jeb 17,0% vairāk nekā iepriekšējā gada 11 mēnešos). Lielākais atmaksu palielinājums ir nodokļu maksātājiem, kas darbojas augkopības un lopkopības, medniecības un saistītas palīgdarbības nozarē (par 38,3 milj. *euro* jeb 72,7%), inženierbūvniecības nozarē (par 13,8 milj. *euro* jeb 40,7%) un ēku būvniecības nozarē (par 12,7 milj. *euro* jeb 30,6%).

3.8. att. Pievienotās vērtības nodokļa atmaksu dinamika, milj. euro
(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2017.gada 11 mēnešos bija 2 832,9 milj. *euro*, kas ir par 265,6 milj. *euro* jeb 10,3% vairāk nekā 2016.gada attiecīgajā periodā. Pievienotās vērtības nodokļa iemaksu palielināšanos ietekmēja gan ekonomikas izaugsmes tempa palielināšanās, gan investīciju palielināšanās, kas saistīta ar Eiropas Savienības struktūrfondu apgušanu. Lielākais iemaksu palielinājums ir tirdzniecībā, izņemot automobiļus un motociklus (par 112,8 milj. *euro* jeb 9,8%), valsts pārvaldē un aizsardzībā un obligātā sociālā apdrošināšanā (par 34,4 milj. *euro* jeb 36,5%), automobiļu un motociklu vairumtirdzniecības, mazumtirdzniecības un remonta nozarē (par 21,9 milj. *euro* jeb 14,5%) un operācijas ar nekustāmo īpašumu nozarē (par 14,6 milj. *euro* jeb 10,9%).

3.9. att. Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksu dinamika, milj. euro

(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu 2017.gadā ietekmēja arī izmaiņas gan pievienotās vērtības nodokļa, gan arī citu nodokļu likumdošanā, un ieviestie ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumi. Piemēram, lai samazinātu krāpšanos pievienotās vērtības nodokļa jomā, ar 2017.gada 1.janvāri tika ieviesta pievienotās vērtības nodokļa apgrieztā maksāšanas kārtība neapstrādātu dārgmetālu sakausējumu un ar dārgmetālu plaķētu metālu piegādēm.

Prognozēts, ka 2018.gadā pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu veicinās privātais patēriņš, kas saskaņā ar prognozēm, salīdzinot ar 2017.gadu, pieaugs par 6,0 procentiem. Inflācijas līmenis 2018.gadā būs 2017.gada līmenī - 2,8 procenti.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 2 451,1 milj. euro, t.i., par 289,9 milj. euro jeb 13,4% vairāk nekā 2017.gada prognoze.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu plāns 2018.gadam ir sagatavots, ņemot vērā gan prognozējamās tautsaimniecības attīstības tendences, tajā skaitā iekšzemes pieprasījuma pieaugumu kā galveno tautsaimniecības attīstību virzītāju, gan pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu 2017.gadā, kā arī *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātos nodokļu reformas pasākumus, iepriekšējos gados un 2017.gadā pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā ar 2018.gadu.

Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem normatīvo aktu grozījumiem, 2018.gada pievienotā vērtības nodokļa ieņēmumu ietekmējošās likumdošanas izmaiņas saistībā ar *Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam* apstiprinātajiem nodokļu reformas pasākumiem:

1. Likums “Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā” paredz:

- pievienotās vērtības nodokļa apgrieztās maksāšanas kārtības paplašināšanu, ieviešot reverso maksāšanas kārtību būvmateriālu un sadzīves tehnikas piegādēm. Kā arī pievienotās vērtības nodokļa apgrieztās maksāšanas kārtības ieviešana metālizstrādājumu piegādei un ar to saistītiem pakalpojumiem. Iepriekš minētie grozījumi stājas spēkā ar 2018.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +40,2 milj. euro);

- samazināt gada apgrozījuma sliekšni no 50 000 *euro* līdz 40 000 *euro*, līdz kuram atļauts iekšzemes pievienotās vērtības nodokļa maksātājam neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļu maksātāju reģistrā (fiskālā ietekme +5,9 milj. *euro*);
2. Citu likumu, noteikumu izmaiņas paredz:
- pievienotās vērtības nodokļa darījumu atšifrēšanas sliekšņa samazināšanu, nosakot, ka reģistrētam pievienotās vērtības nodokļa maksātājam būs jāatšifrē darījumi ar reģistrētiem pievienotās vērtības nodokļa maksātājiem, kuru vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa pārsniedz 150 *euro*, līdzšinējo darījumu, kuru vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa pārsniedz 1430 *euro*, vietā. Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām" stājas spēkā ar 2018.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +34,8 milj. *euro*);
 - atgriezeniskais efekts no akcīzes nodokļa likmju palielināšanas (fiskālā ietekme +9,9 milj. *euro*).
3. Ēnu ekonomikas apkarošanas un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumus:
- administrēšanas un piedziņas uzlabošanas kontekstā - izmaiņas lēmumu izpildes nodrošinājuma līdzekļu regulējumā, nosakot izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanas brīdi, izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu, kā arī par piemērojamiem izpildes nodrošinājuma līdzekļiem, ja saņemta informācija no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra par iesniegtajiem pieteikumiem ierakstu izdarīšanai komercreģistrā (fiskālā ietekme +9,5 milj. *euro*);
 - likuma „Atbalsts nodokļu maksātājiem nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai” ieviešana (stājas spēkā ar 2017.gada 22.augustu), tā mērķis ir īstenojot vienu reizi veicamu pasākumu, atvieglot nodokļu maksātājiem radušos nodokļu parāda slogu un palielināt budžeta ieņēmumus (fiskālā ietekme +12,0 milj. *euro*);

Ministru kabineta 2017.gada 8.septembra sēdē atbalstītās un 2017.gada 22. un 23.novembrī Saeimā pieņemtās izmaiņas, kas tika iekļautas 2018.gada valsts budžeta likumprojektu un pavadošo likumprojektu paketē:

- pievienotās vērtības nodokļa samazinātās likmes ieviešana 5% apmērā Latvijai raksturīgajiem augļiem, ogām un dārzeņiem. Samazinātā likme tiks ieviesta uz laiku no 2018.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.decembrim (fiskālā ietekme - 6,0 milj. *euro*);
- Satiksmes ministrijas priekšlikums par valsts budžeta ieņēmumu palielināšanu no pievienotās vērtības nodokļa, kas aprēķināms par pasažieru pārvadājuma pakalpojuma sniegšanu Ministru kabineta 2015.gada 31.marta noteikumos Nr.153 "Noteikumi par pasažieru kategorijām, kuras ir tiesīgas izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos" paredzētajām pasažieru kategorijām, lai nodrošinātu izmaksājamo kompensācijas apmēru (fiskālā ietekme +2,5 milj. *euro*). Priekšlikums uz budžetu ir fiskāli neitrāls, jo paredz 2018.gadā un turpmāk palielināt Satiksmes ministrijas finansējumu bāzes izdevumus programmā 31.00.00 "Sabiedriskais transports" (apakšprogramma 31.07.00 "Dotācijas sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem ar braukšanas maksas atvieglojumiem saistīto zaudējumu segšanai un valsts pamatbudžeta pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumus.

3.8. tabula. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Pievienotās vērtības nodoklis, milj. euro	1 903,6	2 018,9	2 161,2	2 451,1
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	5,5	6,1	7,1	13,4
<i>% no IKP</i>	7,8	8,1	8,1	8,6

Akcīzes nodoklis

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi bija 828,5 milj. euro. Salīdzinājumā ar 2016.gada attiecīgo periodu akcīzes nodokļa ieņēmumi ir palielinājušies par 39,5 milj. euro jeb 5,0 procentiem. To ietekmēja gan atsevišķu akcīzes nodokļa objektu patēriņa apjoma pieaugums, akcīzes nodokļa likmju izmaiņas alkoholiskajiem dzērieniem un alum Igaunijā un Lietuvā, gan iepriekšējos gados pieņemtās normatīvo aktu izmaiņas, kas stājās spēkā 2017.gadā.

Saskaņā ar iepriekšējos gados pieņemtajām izmaiņām normatīvajos aktos:

1. ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2017.gada 1.martu tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem un alum;
2. ar 2016.gada 26.maija Ministru kabineta lēmumu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr.194 „Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” ar 2017./2018. saimniecisko gadu veiktas izmaiņas ieņēmumu uzskaitē attiecībā uz iepriekšējos gados Eiropas Savienības atbalsta pasākumos „Bioloģiskā lauksaimniecība” un „Agrovide un klimats” saņemtajām maksājumu summām;
3. ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”:
 - ar 2017.gada 1.janvāri mazinātas iespējas Latvijas teritorijā noliet, uzglabāt un tirgot ar atvieglojumiem ievesto degvielu;
 - ar 2017.gada 1.janvāri noteikti atbrīvojuma ierobežojumi alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu daudzumam, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu;
 - ar 2017.gada 1.janvāri paaugstināts akcīzes nodoklis cigāriem un cigarillām, smēķējamai tabakai un tabakas lapām;
 - ar 2017.gada 1.jūliju restrukturizētas akcīzes nodokļa likmes cigaretēm;
 - ar 2017.gada 1.jūliju atceltas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi par zemes platībām, kurās audzē kukurūzu biogāzes ieguvei.
4. ar 2016.gada 29.novembrī pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumos Nr. 662 „Akcīzes preču aprites kārtība” ar 2017.gada 1.janvāri ieviestas izmaiņas alkoholisko dzērienu pieļaujamo zudumu normās tā uzglabāšanas, pārvadāšanas un ražošanas procesos.

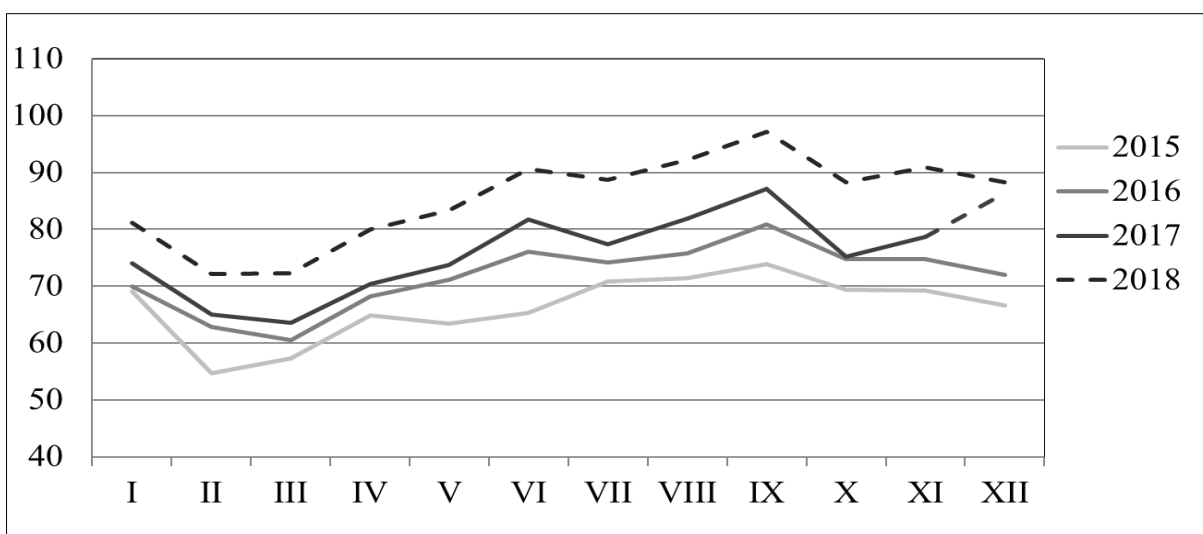
Savukārt saskaņā 2017.gada 14.martā pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumos Nr. 194 „Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” ar 2017./2018. saimniecisko gadu ieviestas izmaiņas attiecībā uz minimālo ieņēmumu apjomu no bioloģiskajās lauksaimniecībās saražotās produkcijas, paaugstināts marķētās degvielas apjoms par lucernas aizņemto platību un noteikti augstāki lauksaimniecības dzīvnieku pārrēķināšanas koeficienti atsevišķām dzīvnieku sugām.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” akcīzes nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 1 025,0 milj. *euro* apmērā, kas ir par 110,3 milj. *euro* jeb 12,1% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts, nodrošinot ieņēmumu īpatsvara IKP pieaugumu no 3,4% 2017.gadā līdz 3,6% 2018.gadā.

Sagatavojot 2018.gada akcīzes nodokļa ieņēmumu plānu, tika ņemts vērā prognozētais IKP pieauguma temps (salīdzinot ar 2017.gadu, tas būs 6,3%), prognozētais darba samaksas pieauguma temps (salīdzinot ar 2017.gadu, tas būs 6,0%), prognozētais privātā patēriņa pieaugums (salīdzinot ar 2017.gadu, tas būs 6,0%), kā arī pieņemtie grozījumi normatīvajos aktos.

2018.gadā paredzētas vairākas akcīzes nodokļa izmaiņas:

1. saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2018.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis cigāriem, cigarillām un smēķējamai tabakai;
2. saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”:
 - ar 2018.gada 1.janvāri tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem, ko izmanto par degvielu. Akcīzes nodokļa likme marķētajai dīzeļdegvielai tiks paaugstināta ar 2018.gada 1.jūliju;
 - ar 2018.gada 1.martu tiks paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem un alum;
 - ar 2018.gada 1.jūliju tiks paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes cigaretēm.

3.10.att. Akcīzes nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

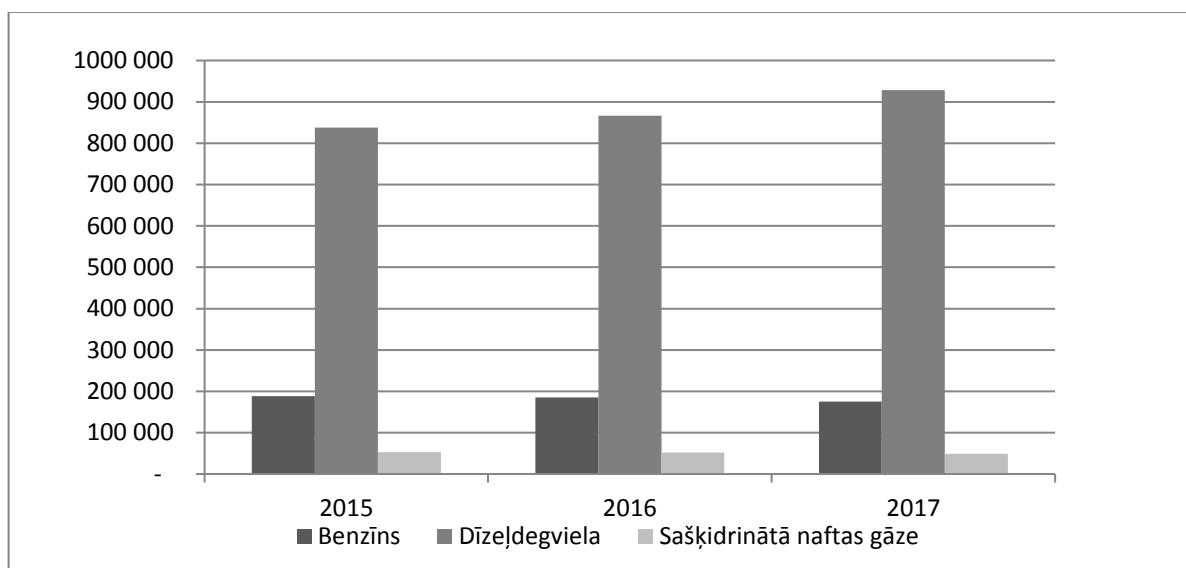
Akcīzes nodoklis naftas produktiem

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi bija 441,6 milj. *euro*, salīdzinot ar 2016.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no naftas produktiem ir palielinājušies par 13,4 milj. *euro* jeb 3,1%, kas saistīts ar patēriņam nodotā naftas produktu apjoma pieaugumu.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju naftas produktu kopējā patēriņa apjoms 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī salīdzinājumā ar 2016. un 2015.gada attiecīgo periodu pieaudzis par 5,0%, t.sk. dīzeļdegvielas patēriņš pieaudzis par 7,2%, bet benzīna un sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš samazinājies attiecīgi par 5,2% un 5,9 procentiem. Petrolejas patēriņš palielinājies par 18,1%, bet degvielleļļas patēriņš samazinājies 2,7 reizes.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmēja arī iepriekšējos gados pieņemtās izmaiņas normatīvajos aktos:

1. saskaņā ar 2016.gada 26.maija Ministru kabineta lēmumu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr.194 „Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” noteikts, ka, administrējot degvielas ar samazināto akcīzes nodokļa likmi piešķiršanu 2017./2018. saimnieciskajam gadam un turpmākajiem gadiem, ieņēmumos neiekļauj par iepriekšējo gadu Eiropas Savienības atbalsta pasākumos „Bioloģiskā lauksaimniecība” un „Agrovide un klimats” saņemtās maksājumu summas. Līdz ar to 2017./2018. saimnieciskajā gadā un turpmākajos gados samazinās zemes platības, par kurām piešķirtas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi;
2. saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”:
 - ar 2017.gada 1.janvāri mazinātas iespējas Latvijas teritorijā noliet, uzglabāt un tirgot ar atvieglojumiem ievesto degvielu (starptautisko kravas autopārvadājumu transporta līdzekļu degvielas tvertnēs);
 - ar 2017.gada 1.jūliju atceltas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi par zemes platībām, kurās audzē kukurūzu biogāzes ieguvei.
3. saskaņā 2017.gada 14.martā pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumos Nr. 194 „Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” ar 2017./2018. saimniecisko gadu:
 - lauksaimniecības produkcijas ražotājam, kura saimniecībai ir piešķirts bioloģiskās saimniecības statuss, ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas jānodrošina 200 *euro* apmērā, rēķinot uz katru kārtējā gadā atbalstam deklarēto un apstiprināto hektāru skaitu;
 - paaugstināts marķētās degvielas apjoms līdz 130 litriem uz hektāru par lucernas aizņemtu platību, uz kuras tiek nodrošināts noteiktais minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums;
 - noteikti augstāki pārrēķināšanas koeficienti tādām dzīvnieku sugām kā trusis, briedis (staltbriedis), stirna un ziemeļamerikas briedis (baltastes un melnastes briedis).

3.11.att. Naftas produktu kopējais patēriņš attiecīgā gada 10 mēnešos un iepriekšējā gada decembrī, tonnās

(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas informāciju 2017.gada 1.oktobrī salīdzinājumā ar 2016.gada 1.oktobri kopējais reģistrēto transportlīdzekļu skaits palielinājies par 3,6%, t.sk. transportlīdzekļu, kas patērē dīzeļdegvielu, īpatsvars kopējā transportlīdzekļu skaitā ir pieaudzis no 57,6% līdz 60,0% un to skaits ir 468 813, benzīnu patērējošo transportlīdzekļu īpatsvars ir samazinājies no 35,2% līdz 32,9% un to skaits ir 257 127. Sašķidrinātās naftas gāzes patērējošo transportlīdzekļu īpatsvars samazinājies par 0,2 procentpunktiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi tiek plānoti 549,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 58,2 milj. *euro* jeb 11,9% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts. 2018.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2017.gadā un iepriekšējos gados pieņemtās izmaiņas normatīvajos aktos, 2017.gada ieņēmumu izpildes tendences un prognozēto naftas produktu patēriņu.

Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli ar 2018.gada 1.janvāri tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes:

- svīnu nesaturošam benzīnam no 436,0 *euro* līdz 476,0 *euro* par 1 000 litriem;
- svīnu saturošam benzīnam no 455,32 *euro* līdz 594,0 *euro* par 1 000 litriem;
- dīzeļdegvielai, petrolejai, degvielleļļai, kuras kolorimetriskais indekss ir mazāks par 2,0 un kinemātiskā viskozitāte 50°C ir mazāka par 25 mm²/s, to aizstājējproduktiem un komponentiem no 341,0 *euro* līdz 372,0 *euro* par 1 000 litriem;
- naftas gāzēm un pārējiem gāzveida ogļūdeņražiem no 206,0 *euro* līdz 244,0 *euro* par 1 000 kg.

Saskaņā ar minētajiem grozījumiem ar 2018.gada 1.jūliju akcīzes nodokļa likme iezīmētajai (marķētajai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem, tiks paaugstināta no 50,0 *euro* līdz 55,8 *euro* par 1 000 litriem (15% apmērā no dīzeļdegvielai noteiktās likmes).

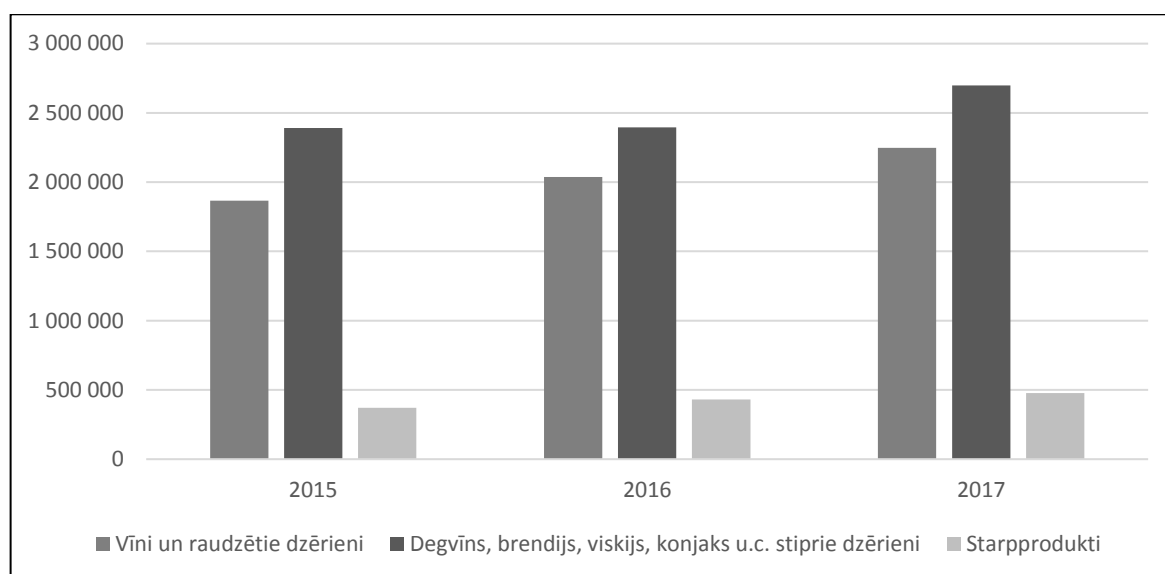
Likmes paredzēts paaugstināt arī ar 2020.gada 1.janvāri.

Nemot vērā to, ka degvielas cenas ietekmē ne vien nodokļu likmes, bet arī naftas cenu svārstības biržās, prognozēts, ka akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanas ietekme uz degvielas cenu būs salīdzinoši neliela.

Fiskālā ietekme 2018.gadā +24,4 milj. *euro*.

Akcīzes nodoklis alkoholiskajiem dzērieniem un alum

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) ieņēmumi bija 145,3 milj. *euro*, salīdzinot ar 2016.gada 11 mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskajiem dzērieniem iekasēti par 22,4 milj. *euro* jeb par 18,2% vairāk.

3.12.att. Alkoholisko dzērienu patēriņš attiecīgā gada 10 mēnešos un iepriekšējā gada decembrī, dekalitri

(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī, salīdzinot ar 2016. un 2015.gada attiecīgo periodu, patēriņam nodoti par 11,4% vairāk alkoholisko dzērienu (neskaitot alu). Pārējo alkoholisko dzērienu patēriņš palielinājies par 12,6%, vīna un raudzēto dzērienu patēriņš par 10,2% un starpproduktu patēriņš palielinājies par 10,8 procentiem.

Alkoholisko dzērienu patēriņu ietekmēja akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem likmju paaugstināšana, kā arī citas izmaiņas normatīvajos aktos. Saskaņā ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem tika paaugstinātas ar 2016. un 2017.gada 1.martu un tās bija plānots paaugstināt arī ar 2018.gada 1.martu.

Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2017.gada 1.janvāri tika noteikts maksimālais alkoholisko dzērienu daudzums, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, administratīvi tehniskais personāls un minēto personu ģimenes locekļi, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvniecību darbinieki, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu.

Saskaņā ar 2016.gada 29.novembrī pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumos Nr.662 „Akcīzes preču aprites kārtība” ar 2017.gada

1.janvāri tika samazināta pieļaujamo zudumu norma alkoholisko dzērienu uzglabāšanas, pārvadāšanas un ražošanas procesos.

Alkoholisko dzērienu patēriņu būtiski ietekmēja ne vien iepriekš minētās izmaiņas normatīvajos aktos, bet arī akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana Igaunijā un Lietuvā 2017.gadā un plānotā likmju paaugstināšana Igaunijā turpmākajos gados, kā rezultātā būtiski pieauga alkoholisko dzērienu patēriņš pierobežā (skat. 3.7.tabulu).

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” 2018.gadā akcīzes nodokļa alkoholiskiem dzērieniem ieņēmumi plānoti 177,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 23,4 milj. *euro* jeb 15,2% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts. 2018.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2017.gada ieņēmumu izpildes tendences, pieņemtās izmaiņas normatīvajos aktos, prognozēto alkoholisko dzērienu kopējo patēriņa apjomu un plānoto akcīzes nodokļa likmju paaugstinājumu Igaunijā.

3.7.tabulā atspoguļotas arī Latvijā plānotās akcīzes nodokļa likmju izmaiņas alkoholiskajiem dzērieniem – saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2018.gada 1.martu akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem tiks paaugstinātas straujāk nekā iepriekš plānots, turklāt tās tiks paaugstinātas arī ar 2019. un 2020.gada 1.martu. Akcīzes nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem tiks saglabāta iepriekšējā līmenī – 64,0 *euro* par 100 litriem. Fiskālā ietekme no likmju paaugstināšanas 2018.gadā +8,6 milj. *euro*.

3.9.tabula. Akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem Baltijas valstīs

Alkoholiskā dzēriena veids	2017	2018
Raudzētie dzērieni ar absolūtā spirta saturu zem 6 tilpumprocentiem, <i>euro</i>/100 l		
Latvija	64,00	64,00
Lietuva**	65,46	65,46
Igaunija***	53,41/77,44	91,30
Vīns un raudzētie dzērieni ar absolūtā spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem, <i>euro</i>/100 l		
Latvija*	78,00	92,00
Lietuva**	164,67	164,67
Igaunija***	123,18	147,82
Starpprodukti ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, <i>euro</i>/ 100 l		
Latvija*	78,00	92,00
Lietuva**	185,82	185,82
Igaunija***	263,03	289,33
Starpprodukti ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem līdz 22 tilpumprocentiem, <i>euro</i>/100 l		
Latvija*	130,00	150,00
Lietuva**	264,52	264,52
Igaunija***	263,03	289,33
Pārējie alkoholiskie dzērieni, <i>euro</i> par 100 l absolūtā spirta		
Latvija*	1 450,00	1 670,00
Lietuva**	1 665,04	1 665,04
Igaunija***	2 389,00	2 628,00

* Ar katra gada 1.martu (2018.–2020.gadā saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”)

**Ar 2017.gada 1.martu

*** Igaunijā 2017.gadā likmes alkoholiskajiem dzērieniem tika paaugstinātas ar 1.februāri, bet raudzētajiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu zem 6 tilpumprocentiem likme tika paaugstināta arī ar 1.jūliju. 2018.gadā likmi plānots paaugstināt ar 1.februāri, bet turpmākajos gados – ar katra gada 1.janvāri.

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa **alum** ieņēmumi bija 34,1 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2016.gada atbilstošo periodu, ir par 4,2 milj. *euro* jeb 14,0% vairāk. Tāpat kā

akcīzes nodokļa no alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumu pieaugumu arī akcīzes nodokļa no alus ieņēmumu pieaugumu noteica akcīzes nodokļa likmju būtiskais palielinājums un patēriņa pieaugums pierobežā, kas saistīts ar akcīzes nodokļa likmju alum paaugstināšanu Igaunijā un Lietuvā.

Ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2017.gada 1.martu akcīzes nodoklis alum tika paaugstināts līdz 4,5 *euro* par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem alus, bet minimālā likme – līdz 8,2 *euro* par 100 litriem alus. Ar minētajiem grozījumiem likmi bija paredzēts paaugstināt arī ar 2018.gada 1.martu.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju alus produktu kopējais patēriņš 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī salīdzinājumā ar 2016. un 2015.gada atbilstošo periodu ir palielinājies par 4,8 procentiem, bet, vērtējot pēc absolūtā alkohola daudzuma satura, tas palielinājās par 3,9 procentiem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus no alus ietekmē arī mazajās alus darītavās saražotā alus daudzuma pieauguma dinamika, jo tajās saražotajam alum (par pirmajiem 10 000 hektolitru kalendārajā gadā) tiek piešķirts akcīzes nodokļa atvieglojums 50% apmērā. Patstāvīgās mazās alus darītavas statuss 2017.gada septembra beigās bija piešķirts 43 komersantiem. 2017.gada deviņos mēnešos no kopējā saražotā alus daudzuma 22% tika saražoti mazajās alus darītavās. Kopumā šī gada deviņos mēnešos mazajās alus darītavās saražotā alus daudzums, salīdzinot ar 2016.gada deviņiem mēnešiem, ir palielinājies par 10,0 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” akcīzes nodokļa ieņēmumi no alus 2018.gadā tiek plānoti 49,9 milj. *euro* apmērā, kas ir par 13,9 milj. *euro* jeb 38,5% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts. 2018.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2017.gada ieņēmumu izpildes tendences, 2017.gadā pieņemtos grozījumus likumā „Par akcīzes nodokli”, prognozēto alus patēriņu un plānoto likmju paaugstinājumu Igaunijā.

Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2018.gada 1.martu akcīzes nodokļa likmes alum tiks paaugstinātas straujāk nekā iepriekš plānots, turklāt tās tiks paaugstinātas arī ar 2019. un 2020.gada 1.martu (skat. 3.8.tabulu). Saskaņā ar minētajiem grozījumiem tiks paaugstinātas arī akcīzes nodokļa minimālais līmenis par 100 litriem alus: ar 2018.gada 1.martu līdz 12,5 *euro*, ar 2019.gada 1.martu līdz 13,6 *euro* un ar 2020.gada 1.martu līdz 14,9 *euro* par 100 litriem. Fiskālā ietekme 2018.gadā +10,6 milj. *euro*.

3.10.tabulā atspoguļotas akcīzes nodokļa alum likmes arī pārējās Baltijas valstīs.

3.10.tabula. Akcīzes nodokļa likmes alum Baltijas valstīs

	2017	2018
Alus, euro par katru spirta tilpumprocentu		
Latvija*	4,50	6,80
Lietuva**	7,11	7,11
Igaunija***	9,13/15,52	18,26

* Ar katra gada 1.martu (2018.–2020.gadā saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”)

** Ar 2017.gada 1.martu

*** Igaunijā 2017.gadā likmes tika paaugstinātas ar 1.februāri un 1.jūliju. 2018.gadā likmes plānots paaugstināt ar 1.februāri, bet turpmākajos gados – ar katra gada 1.janvāri.

Akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem

Akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 175,8 milj. *euro*, salīdzinot ar 2016.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no

tabakas izstrādājumiem ir samazinājušies par 0,2 milj. *euro* jeb 0,1%, kas galvenokārt saistīts ar patēriņam nodoto tabakas izstrādājumu apjoma samazināšanos.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju kopējais patēriņam Latvijā nodoto cigarešu apjoms 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī salīdzinājumā ar 2016. un 2015.gada atbilstošo periodu ir samazinājies par 2,5%, cigāru un cigarillu patēriņš par 19,5%, bet smēķējamās tabakas patēriņš pieaudzis par 2,3 procentiem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmē ne vien nodokļa objektu patēriņa dinamika, bet arī iepriekšējos gados pieņemtās izmaiņas normatīvajos aktos. Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli”:

- ar 2017.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis cigāriem un cigarillām no 42,69 *euro* līdz 58,0 *euro* par 1 000 gab.;
- ar 2017.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis smēķējamai tabakai – smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai, citai smēķējamai tabakai, tabakas lapām – no 58,0 *euro* līdz 62,0 *euro* par 1 000 gramiem;
- ar 2017.gada 1.janvāri noteikts maksimālais tabakas izstrādājumu un elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma daudzums, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, administratīvi tehniskais personāls un minēto personu ģimenes locekļi, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvniecību darbinieki, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu;
- ar 2017.gada 1.jūliju tika restrukturizēts akcīzes nodoklis cigaretēm – akcīzes nodokļa procentuālā daļa tika samazināta no 25,0% līdz 20,0%, bet specifiskā daļa paaugstināta no 56,20 *euro* līdz 67,0 *euro* par 1 000 cigaretēm. Minimālais akcīzes nodokļa līmenis tika paaugstināts no 93,7 *euro* līdz 99,0 *euro* par 1 000 cigaretēm. Likuma grozījumi paredzēja arī akcīzes nodokļa paaugstināšanu arī ar 2018.gada 1.jūliju.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem ieņēmumi tiek plānoti 210,1 milj. *euro* apmērā, kas, salīdzinot ar 2017.gada prognozi, ir par 14,1 milj. *euro* jeb 7,2% vairāk. Sagatavojot akcīzes nodokļa ieņēmumu no tabakas izstrādājumiem plānu 2018.gadam, ņemtas vērā 2017.gada izpildes tendences, likumā „Par akcīzes nodokli” noteiktās akcīzes nodokļa likmju izmaiņas un prognozētais tabakas izstrādājumu patēriņš.

Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2018.gada 1.janvāri :

- akcīzes nodoklis cigāriem un cigarillām tika paaugstināts no 58,0 *euro* līdz 73,0 *euro* par 1 000 gab;
- akcīzes nodoklis smēķējamai tabakai – smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai, citai smēķējamai tabakai, tabakas lapām un karsējamai tabakai – tika paaugstināts no 62,0 *euro* līdz 66,0 *euro* par 1 000 gramiem.

Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2018.gada 1.jūliju cigaretēm paredzēts straujāks likmju paaugstinājums nekā iepriekš plānots – akcīzes nodokļa likme cigaretēm tiks paaugstināta no 67,0 *euro* līdz 74,6 *euro* par 1 000 cigaretēm, bet minimālais akcīzes nodokļa līmenis tiks paaugstināts no 99,0 *euro* līdz 109,2 *euro* par 1 000 cigaretēm. Likmes paredzēts paaugstināt arī ar 2019.gada 1.jūliju. (skat. 3.11.tabulu). Fiskālā ietekme 2018.gadā +3,7 milj. *euro*.

3.11.tabula. Akcīzes nodokļa likmes cigaretēm

	01.07.2017.	01.07.2018.	01.07.2019.
Cigaretes, <i>euro</i> par 1 000 gab.	67,0	74,6	78,7
Minimālais līmenis, <i>euro</i> par 1 000 gab.	99,0	109,2	114,7
Procentuālā likme no mazumtirdzniecības cenas	20%	20%	20%

Akcīzes nodoklis pārējām akcīzes precēm

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par pārējām akcīzes precēm (kafiju, bezalkoholiskajiem dzērieniem un elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu) bija 14,1 milj. *euro*, salīdzinājumā ar 2016.gada attiecīgo periodu akcīzes nodokļa ieņēmumi no tām ir palielinājušies par 0,5 milj. *euro* jeb 3,4 procentiem.

Saskaņā ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2016.gada 1.jūliju akcīzes nodoklis tiek piemērots arī elektroniskajās cigaretēs izmantojamajiem šķidrums. Ieņēmumi no elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma tiek ieskaitīti vienā kontā ar ieņēmumiem no pārējām akcīzes precēm, un 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī aprēķinātais nodoklis par elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu saskaņā ar akcīzes nodokļa deklarācijās sniegto informāciju sastādīja 0,19 milj. *euro*.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju kafijas patēriņš 2017.gada 10 mēnešos un 2016.gada decembrī salīdzinājumā ar 2016. un 2015.gada atbilstošo periodu ir palielinājies par 4,3%, bet bezalkoholisko dzērienu patēriņš tai pašā periodā palielinājies par 0,6 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” akcīzes nodokļa no pārējām akcīzes precēm ieņēmumi tiek plānoti 16,0 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,4 milj. *euro* jeb 2,6% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts.

Akcīzes nodoklis dabasgāzei

2017.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par dabasgāzi bija 17,6 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2016.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodoklis par dabasgāzi iekasēts par 0,8 milj. *euro* jeb 4,5% mazāk. Akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājums saistīts ar dabasgāzes patēriņa samazinājumu – saskaņā ar informāciju lielāko gāzes piegādātāju iesniegtajās dabasgāzes akcīzes nodokļa deklarācijās, dabasgāzes daudzums, kas izmantots par kurināmo, 2016.gada decembrī un 2017.gada 10 mēnešos, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, samazinājies par 2,6 procentiem. Dabasgāzes, ko izmanto par kurināmo, patēriņa dinamika ir tieši saistīta ar laikapstākļiem.

2018.gada akcīzes nodokļa ieņēmumi no dabasgāzes tiek plānoti 22,0 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,2 milj. *euro* jeb par 1,0% vairāk nekā 2017.gadā prognozēts. 2018.gada plāns veidots, pamatojoties uz prognozēto dabasgāzes kopējo patēriņa apjomu.

3.12.tabula. Akcīzes nodokļa ieņēmumi pa veidiem

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Akcīzes nodoklis, milj. <i>euro</i>	796,3	861,0	914,8	1 025,0
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	6,4	8,1	6,2	12,1

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
% no IKP	3,3	3,4	3,4	3,6
Alkoholiskie dzērieni	128,7	137,5	154,2	177,6
Alus	27,1	32,1	36,0	49,9
Naftas produkti	428,3	465,7	491,2	549,4
Tabakas izstrādājumi	177,3	189,5	196,0	210,1
Dabaszāze	20,6	21,4	21,8	22,0
Pārējās akcīzes preces	14,4	14,8	15,6	16,0

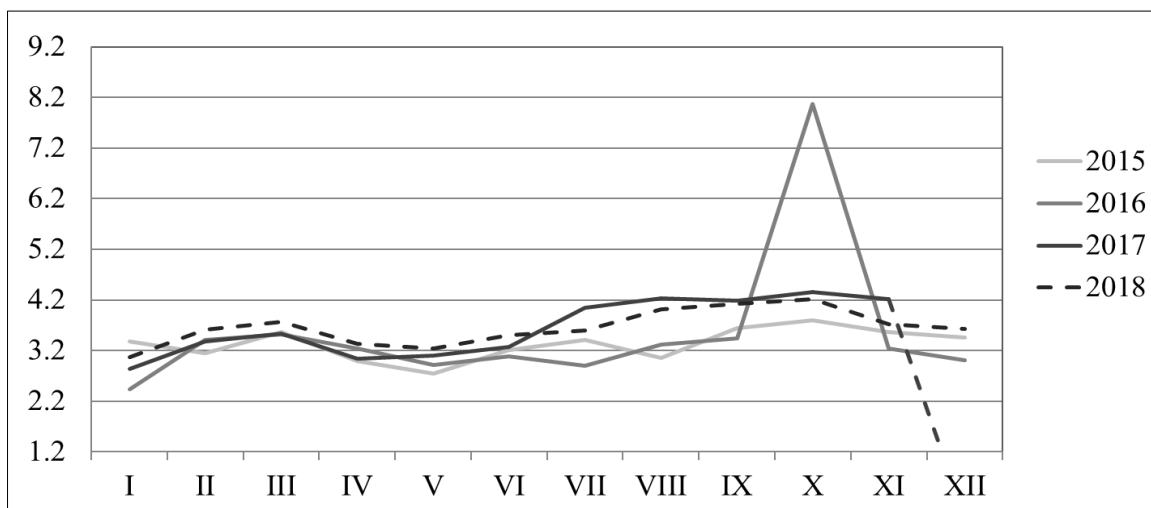
Muitas nodoklis

Muitas nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 40,2 milj. *euro*, kas ir par 0,6 milj. *euro* jeb 1,6% vairāk nekā 2016.gada atbilstošajā periodā. Analizējot muitas nodokļa ieņēmumu komponentes, secināms, ka ieņēmumi no ievadmuitas nodokļa, salīdzinot ar 2016.gada 11 mēnešiem, pieauguši par 5,0 milj. *euro* jeb 14,8%, savukārt antidempinga maksājumi samazinājušies par 4,3 milj. *euro* jeb gandrīz četras reizes, kas saistīts ar 2016.gada oktobrī saņemtajiem antidempinga maksājumiem 4,8 milj. *euro* apmērā.

2014.gada 1.janvārī stājušies spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Regula (ES) Nr.978/2012 par Vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu. Ar šo regulu tiek atcelta Padomes Regula (EK) Nr.732/2008 par Vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu, līdz ar to daudzām valstīm, kurām līdz 2013.gada 31.decembrim tika piemērots Vispārējās preferenču sistēmas režīms, ar 2014.gada 1.janvāri tas tika pārtraukts.

Saskaņā ar Komisijas 2015.gada 28.augusta Deleģēto regulu (ES) 2015/1979, ar ko groza II, III un IV pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr.978/2012 par vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu ar 2017.gada 1.janvāri Fidži, Irāka, Māršala Salas, Gruzija un Kamerūna tika svītrotas no Vispārējās preferenču sistēmas saņēmējvalstu saraksta.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2017.gada 10 mēnešos, salīdzinot ar 2016.gada 10 mēnešiem, imports no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, palielinājies par 32,1 procentu. Savukārt saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju, 2017.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, brīvā apgrozībā laisto preču apjoms ir samazinājies par 4,1% jeb 202,7 tūkst. tonnām, bet statistiskā vērtība palielinājusies par 27,8% jeb 637,0 milj. *euro*.

3.13. att. *Muitas nodokļa ieņēmumi, milj. euro*

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” muitas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 43,8 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2017.gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 3,7 milj. *euro* jeb 9,2% vairāk.

Muitas nodokļa ieņēmumu plāns 2018.gadam ir sagatavots, galvenokārt pamatojoties uz prognozēto preču importa apjoma pieaugumu 2018.gadā no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, Eiropas Savienības vidējās svērtās muitas nodokļa likmes prognozēm, kā arī 2017.gada izpildes tendencēm.

3.13. tabula. Muitas nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Muitas nodoklis, milj. <i>euro</i>	40,0	42,6	40,1	43,8
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	12,1	6,5	-5,8	9,2
<i>% no IKP</i>	0,2	0,2	0,2	0,2

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis

2017.gada 11 mēnešos bija 84,6 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada atbilstošo periodu ir par 7,4 milj. *euro* jeb 9,5% vairāk. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu pieaugumu nodrošināja juridisko personu nodokļa ieņēmumu kāpums par 5,5% un fizisko personu nodokļa ieņēmumu kāpums par 11,7 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 103,5 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2017.gada prognozi ir par 8,5 milj. *euro* jeb 8,9% vairāk.

Sagatavojot transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu plānu 2018.gadam, tika ņemtas vērā 2017.gada transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu izpildes tendences un reģistrēto transportlīdzekļu skaita pieaugums, par kuriem maksājams nodoklis, kā arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas.

3.14. tabula. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis, milj. <i>euro</i>	79,4	83,7	95,0	103,5
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	8,0	5,4	13,5	8,9
<i>% no IKP</i>	0,3	0,3	0,4	0,4

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 19,1 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada atbilstošo periodu ir par 0,5 milj. *euro* jeb 2,4% vairāk.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 23,1 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,9 milj. *euro* jeb 4,1% vairāk nekā prognozēts 2017.gadā.

Nosakot uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumu plānu 2018.gadam, tika ņemts vērā komersantu rīcībā esošo vieglo transportlīdzekļu skaits un 2017.gada uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumu izpildes tendences, kā arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas.

3.15. tabula. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi

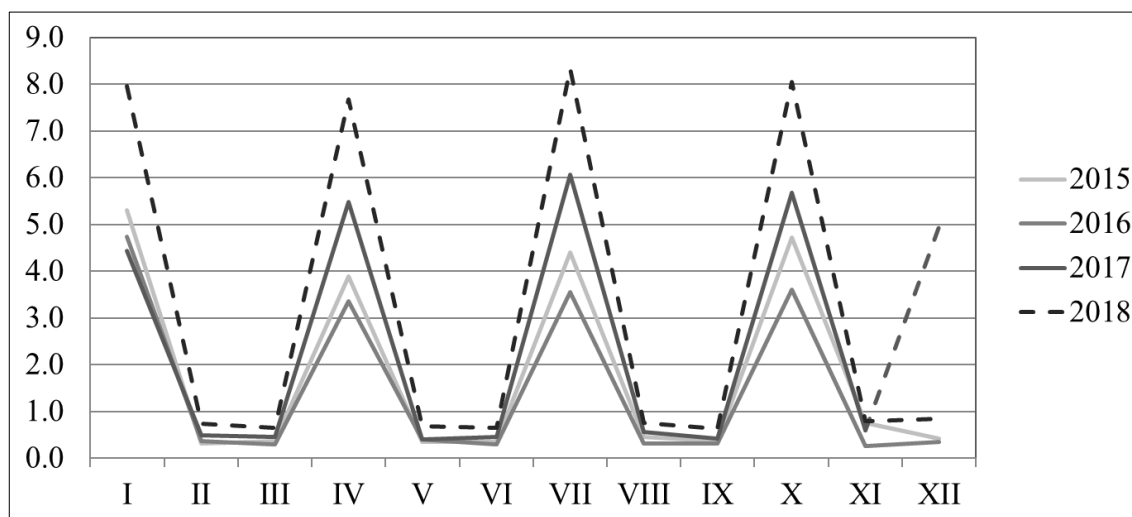
	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, milj. euro	20,3	21,6	22,2	23,1
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	5,9	6,4	2,8	4,1
<i>% no IKP</i>	0,1	0,1	0,1	0,1

3.2.3. Pārējie nodokļi

Dabas resursu nodokļa maksājumi ir tieši saistīti ar Latvijas uzņēmumu ekonomiskajām aktivitātēm un to izraisītajām vides noslodzēm, kā arī veiktajiem vides aizsardzības pasākumiem. Līdz ar to nodokļa ieņēmumi gan palielinās, palielinoties kopējai ekonomiskai aktivitātei, gan arī samazinās, uzņēmumiem un pašvaldībām veicot vides aizsardzības pasākumus. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā un pašvaldību speciālajā budžetā.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā un pašvaldību speciālajā budžetā 2017.gada 11 mēnešos bija 25,0 milj. euro, kas ir par 7,5 milj. euro jeb 43,1% vairāk nekā 2016.gada atbilstošajā periodā. Nodokļa ieņēmumu pieaugumu tieši ietekmēja 2016.gada 23.novembrī un 15.decembrī pieņemtie grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā, ar ko tika paaugstinātas likmes virknei nodokļa objektu, kā arī paplašināts dabas resursu nodokļa objektu loks. Būtiskākais ieņēmumu pieaugums 2017.gada 11 mēnešos bija par akmeņoglēm, koksni un lignītu, uguļošanas ierīcēm un par ūdens resursu lietošanu elektroenerģijas ražošanai, par pirmo reizi Latvijas Republikā reģistrētajiem transportlīdzekļiem un par dabas resursu ieguvī un vides piesārņošanu.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā 2017.gada 11 mēnešos bija 16,2 milj. euro, kas, salīdzinot ar 2016.gada 11 mēnešiem, ir par 6,7 milj. euro jeb 71,3% vairāk. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi pašvaldību speciālajā budžetā 2017.gada 11 mēnešos bija 8,8 milj. euro, salīdzinot ar 2016.gada attiecīgo periodu, ir palielinājušies par 0,8 milj. euro jeb 9,9 procentiem.

3.14. att. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi, milj. euro

2018.gadā kopējie dabas resursu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 37,8 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2017.gadā prognozētajiem ieņēmumiem ir par 7,8 milj. *euro* jeb 26,0% vairāk. Dabas resursu nodokļa ieņēmumu plāns 2018.gadam ir sagatavots, ņemot vērā iepriekšējo gadu izpildes tendences, nozares ekonomisko attīstību, kā arī 2016.gadā pieņemtos grozījumus normatīvajos aktos.

Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā ar 2018.gada 1.janvāri dabas resursu nodoklis tika paaugstināts akmeņoglēm, koksam un lignītam no 0,35 *euro* līdz 0,36 *euro* par GJ/tonnā ar pavaddokumentos norādītu siltumspēju. Par akmeņoglēm, koksu un lignītu, kuru pavaddokumentos nav norādīta siltumspēja, likme tika paaugstināta no 9,8 *euro* līdz 10,25 *euro* par tonnu. Nodokli paredzēts paaugstināt arī ar 2019.gada 1.janvāri.

Saskaņā ar 2016.gada 15.decembrī pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā:

- ar 2018.gada 1.janvāri dabas resursu nodokļa likme par sadzīves atkritumu un ražošanas atkritumu, kas nav uzskatāmi par bīstamiem atkritumiem, apglabāšanu tika paaugstināta no 25,0 līdz 35,0 *euro* par tonnu, bet par bīstamo un ražošanas atkritumu apglabāšanu dabas resursu nodoklis tika paaugstināts no 45,0 līdz 50,0 *euro* par tonnu. Nodokļa likmes tiks paaugstinātas arī 2019. un 2020.gadā, un 2020.gadā likme par sadzīves atkritumu un ražošanas atkritumu, kas nav uzskatāmi par bīstamiem atkritumiem, apglabāšanu sasniegs 50,0 *euro* par tonnu, bet par bīstamo un ražošanas atkritumu apglabāšanu – 60,0 *euro* par tonnu;
- ar 2018.gada 1.jūliju tiks izlīdzinātas dabas resursu nodokļa likmes elektriskajām un elektroniskajām iekārtām kategoriju ietvaros, paaugstinot tās atsevišķām apakškategorijām vidēji par 27 procentiem.

3.16. tabula. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Dabas resursu nodoklis, milj. <i>euro</i>	21,7	17,9	30,0	37,8
t.sk. valsts budžetā	11,4	9,8	19,3	23,8
pašvaldību speciālajā budžetā	10,3	8,0	10,8	14,0
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	8,0	-17,7	68,0	26,0
<i>% no IKP</i>	0,1	0,1	0,1	0,1

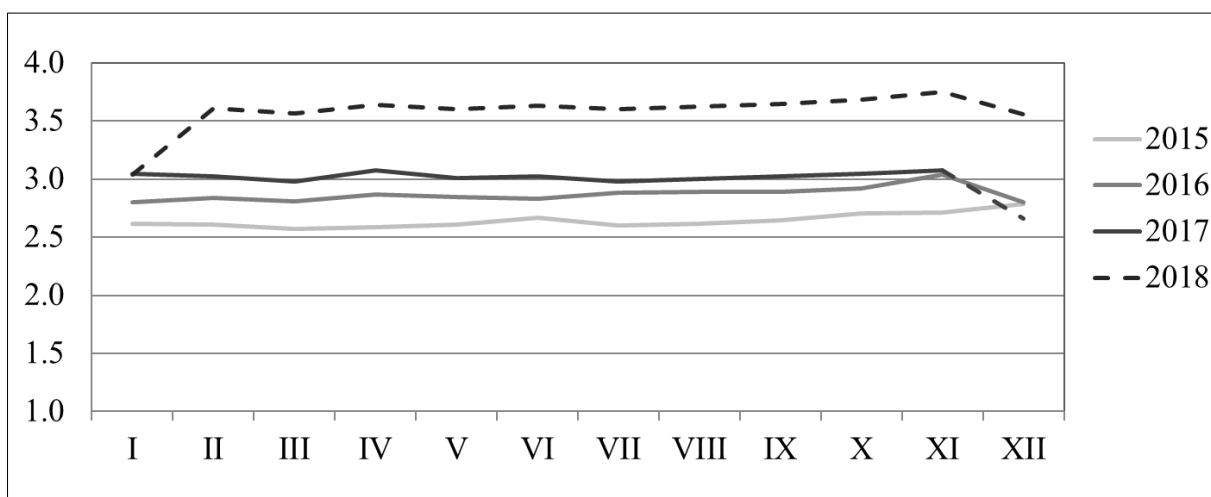
Izložu un azartspēļu nodoklis

Izložu un azartspēļu nodokli maksā uzņēmumi, kas likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli” noteiktajā kārtībā saņēmuši speciālu atļauju izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai. Ienākumi no azartspēļu nodokļa (izņemot ieņēmumus no izložu un azartspēļu nodokļa par azartspēlēm, ko organizē izmantojot telekomunikācijas, un sākot ar 2018.gada 1.janvāri 100% apmērā ieskaita valsts budžetā) 75% apmērā tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, bet 25% apmērā ieskaitāmi tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā tiek organizēta azartspēle. Ienākumi no valsts mēroga izložu nodokļa tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, bet no vietējā mēroga izložu nodokļa – tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā tiek organizēta izloze.

2017.gada 11 mēnešos izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi bija 33,3 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2016.gada atbilstošo periodu, ir palielinājušies par 1,7 milj. *euro* jeb 5,3 procentiem. Salīdzinot ar 2016.gada attiecīgo periodu, 2017.gada 11 mēnešos valsts

pamatbudžetā iekasēts par 1,3 milj. *euro* jeb 5,5% vairāk un pašvaldību budžetā ieņēmumi ir palielinājušies par 0,3 milj. *euro* jeb 4,6 procentiem.

Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumus ietekmēja arī 2016.gada 23.novembrī pieņemtie grozījumi likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli”. Grozījumi paredzēja ar 2017.gada 1.janvāri ieviest jaunu izložu nodokļa objektu – interaktīvās izlozes – un noteikt izložu nodokļa likmi 10 procentu apmērā no neto ieņēmumiem, un sadalīt izložu nodokļa bāzi neinteraktīvajām izlozēm, ņemot vērā izlozes (arī mometloterijas) noteikumos noteikto laimestu fondu.

3.15.att. Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi, milj. *euro*

2018.gadā kopējie izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 43,0 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2017.gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 7,0 milj. *euro* jeb 19,5% vairāk.

Sagatavojot izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu plānu 2018.gadam, tika ņemta vērā 2017.gada izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu izpilde un prognozējamās tautsaimniecības attīstības tendences, kā arī pieņemtie grozījumi likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli”.

Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli” ar 2018.gada 1.janvāri tika paaugstinātas azartspēļu nodokļa likmes: azartspēļu automātiem no 3 204 *euro* līdz 4 164 *euro* par katru spēles vietu un ruletes, kāršu vai kauliņu spēles galdiem no 18 000 *euro* līdz 23 400 *euro* par katru spēles galdu. Fiskālā ietekme 2018.gadā +8,3 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +6,2 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +2,1 milj. *euro*.

Savukārt saskaņā ar 2017.gada 22.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli” mainīts nodokļa ieņēmumu sadalījums starp valsts un pašvaldību budžetiem, paredzot ieņēmumus no izložu un azartspēļu nodokļa par azartspēlēm, ko organizē izmantojot telekomunikācijas, neatkarīgi no spēles veida 100% apmērā ieskaitīt valsts pamatbudžetā. Fiskālā ietekme 2018.gadā valsts budžetā +0,6 milj. *euro*, pašvaldību budžetā - 0,6 milj. *euro*.

3.17.tabula. Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Izložu un azartspēļu nodoklis, milj. <i>euro</i>	31,7	34,4	35,9	43,0
t.sk. valsts budžetā	24,4	26,5	27,7	33,6

pašvaldību pamatbudžetā	7,3	7,9	8,2	9,4
pieauguma tempi, faktiskās cenās, %	5,0	8,5	4,4	19,5
% no IKP	0,1	0,1	0,1	0,2

Elektroenerģijas nodoklis

Elektroenerģijas nodokli piemēro sākot ar 2007.gada 1.janvāri un to regulē Elektroenerģijas nodokļa likums, kas nosaka kārtību, kādā elektroenerģiju apliek ar elektroenerģijas nodokli.

Elektroenerģijas nodoklis ir daļa no izmaksām, kuras tiek iecenotas tirdzniecības pakalpojumu cenā, jo nodokļu maksātājs ir elektroenerģijas tirgotājs un elektroenerģijas ražotājs. Elektroenerģijas nodokļa likme ir 1,01 *euro* par megavatstundu, tas ir 0,10 *euro* par 100 kilovatiem.

Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 4,2 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada atbilstošo periodu ir par 4,7 reizēm jeb par 3,3 milj. *euro* vairāk.

Latvijā 2013.gada 3.jūnijā savu darbību ir uzsākusi elektroenerģijas birža *Nord Pool Spot*. Elektroenerģija, ko biržas dalībnieki pērk vai pārdod, izmantojot biržas platformu, atbilstoši biržas darbības principiem, netiek identificēta nosakot tās izcelsmi, proti, pērkot elektroenerģiju biržā, nevar noteikt, no kādiem resursiem tā ražota. Līdz ar biržas darbības uzsākšanu Latvijas tirgū ir kļuvis apgrūtināši piemērot elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumus elektroenerģijai, kura iegūta no atjaunojamiem energoresursiem.

Nemot vērā iepriekš minēto, no 2017.gada 1.janvāra tika atcelti elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumi elektroenerģijai, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, hidroelektrostacijās un koģenerācijas stacijās, kā arī elektroenerģijai, kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai un siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā. Līdz ar to minētās elektroenerģijas tirgotājiem jāmaksā elektroenerģijas nodoklis pilnā apmērā.

2018.gadā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 4,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,5 milj. *euro* vairāk nekā 2017. gadā prognozēts.

3.18. tabula. Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Elektroenerģijas nodoklis, milj. <i>euro</i>	1,6	0,9	4,2	4,7
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	-6,0	-43,7	358,8	11,5
<i>% no IKP</i>	0,007	0,004	0,016	0,017

Subsidētās elektroenerģijas nodoklis

Subsidētās elektroenerģijas nodoklis tiek piemērots no 2014.gada 1.janvāra un tā mērķis ir ierobežot elektroenerģijas kopējās cenas pieaugumu, lai nodrošinātu tautsaimniecības konkurētspēju un nepalielinātu mājsaimniecību izdevumus, kā arī lai nodrošinātu elektroenerģijas lietotāju atbalsta pasākumu īstenošanu. Netieši subsidētās elektroenerģijas nodokļa mērķis ir veicināt konkurētspējīgu elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem un efektīvā koģenerācijā, motivējot ražot enerģiju visefektīvākajā veidā un nodrošinot, ka turpmāk tirgū ienāk tikai konkurētspējīgas tehnoloģijas.

Ar subsidētās elektroenerģijas nodokli apliekami ienākumi, kas saņemti no obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas, no saņemtās garantētās maksas par koģenerācijas

stacijā vai elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, kā arī no pārdotās elektroenerģijas, kas tiek pārdota publiskajam tirgotājam (licencētam elektroenerģijas pārvades vai sadales uzņēmumam).

Subsidētās elektroenerģijas nodoklim noteiktas trīs diferencētas likmes – 15% dabasgāzes stacijām, 10% atjaunojamo energoresursu stacijām un 5% stacijām, kas nodrošina ar siltumenerģiju centralizētās sistēmas un kuru subsidētās elektroenerģijas nodokļa likmei ir tieša ietekme uz siltumenerģijas gala tarifu lietotājam.

Subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2017.gada 11 mēnešos bija 28,4 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada atbilstošo periodu ir par 1,4 milj. *euro* jeb 5,1% vairāk.

Subsidētā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumu apmēru katrā mēnesī ietekmē obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas apjoms, ko savukārt ietekmē Latvijas klimatiskie apstākļi.

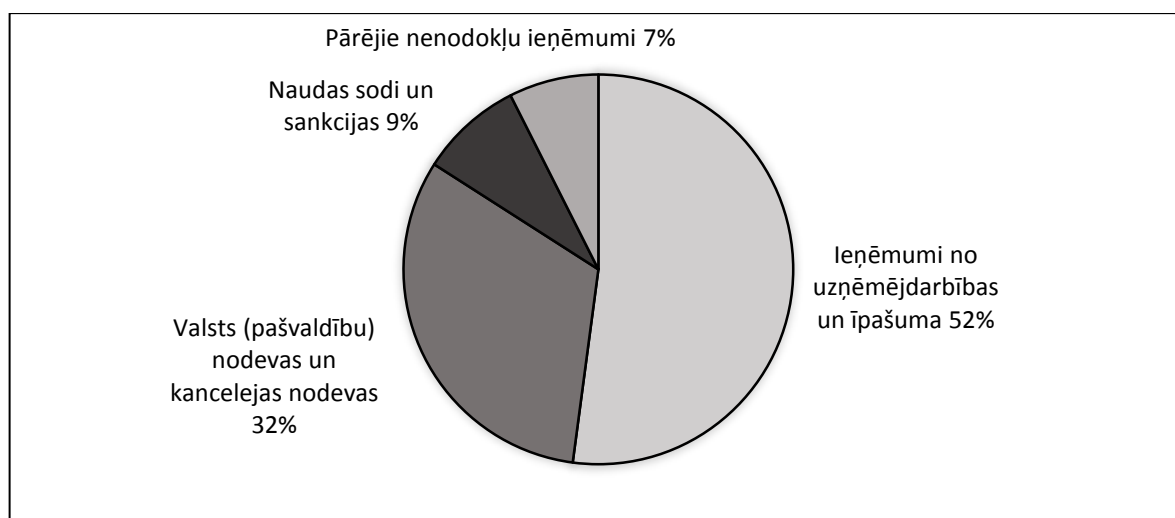
Atbilstoši Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likuma Pārejas noteikumiem nodokli piemēro apliekamiem ienākumiem, kas gūti no 2014.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 31.decembrim. Līdz ar to saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2018.gadā tiek plānoti 5,8 milj. *euro*, kas ir maksājums par 2017.gada novembra – decembra apliekamajiem ienākumiem.

3.19. tabula. Subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Subsidētās elektroenerģijas nodoklis, milj. <i>euro</i>	31,0	29,2	32,6	5,8
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	24,2	-5,8	11,6	-82,2
<i>% no IKP</i>	0,13	0,12	0,12	0,02

3.3. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

Lielāko daļu no nenodokļu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā veido ieņēmumi no dividendēm (no valsts kapitāla izmantošanas), valsts nodevas par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem, speciāliem mērķiem paredzētās valsts nodevas, kā arī naudas sodi un sankcijas.

3.16. att. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumu struktūra 2017.gada 11 mēnešu izpildei

2017.gada 11 mēnešos nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā iekasēti 389,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 5,1 milj. *euro* mazāk nekā plānots un par 51,0 milj. *euro* jeb 11,6% mazāk nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā.

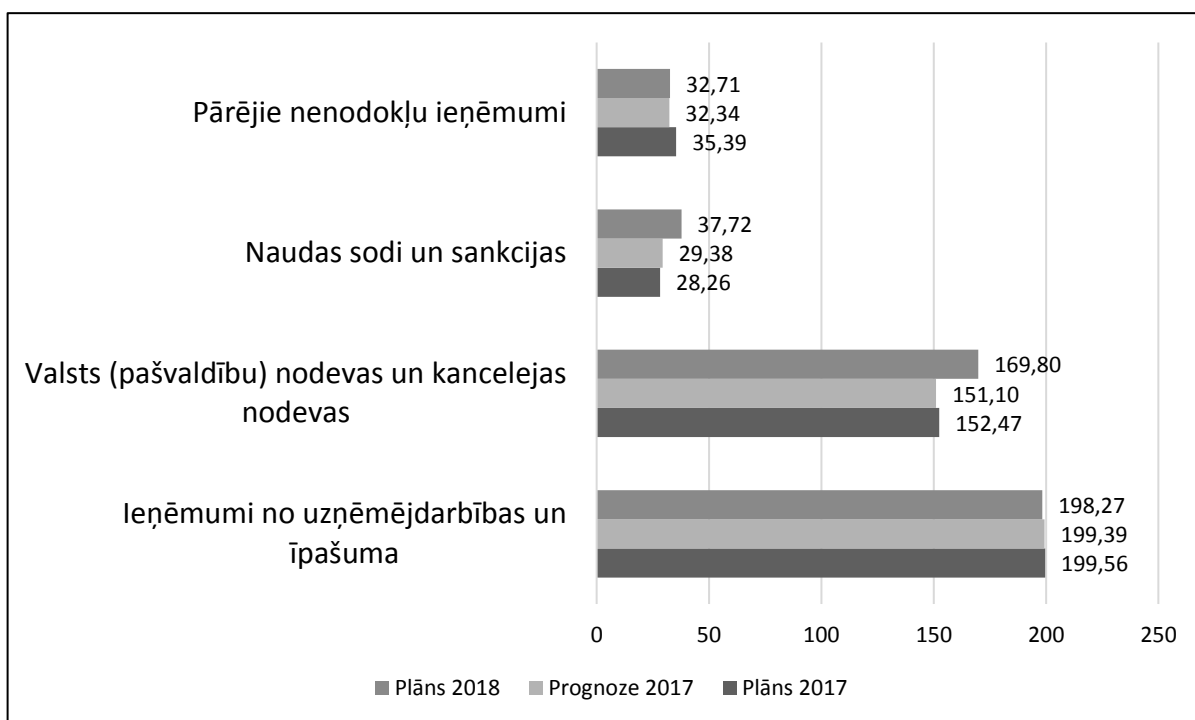
Lielākie valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi 2017. gada 11 mēnešos:

- ieņēmumi no dividendēm (maksājumiem par valsts kapitāla izmantošanu) – 155,2 milj. *euro*, kas ir par 5,1 milj. *euro* jeb 3,2% mazāk nekā 2016.gada attiecīgajā periodā. Lielākos maksājumus par valsts kapitāla izmantošanu veica AS „Latvenergo” 90,1 milj. *euro*, AS „Latvijas valsts meži” 35,2 milj. *euro*, SIA „Lattelecom” 15,9 milj. *euro* un Latvijas Banka 5,9 milj. *euro*;
- ieņēmumi no valsts nodevām un maksājumiem par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem – 71,4 milj. *euro*. Būtiskākos ieņēmumus veidoja ieņēmumi no nodevas par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā un kancelejas nodeva par zemesgrāmatas veiktajām darbībām – 39,4 milj. *euro* un nodevas par Latvijas Republikas pasu un citu personu apliecinošu un tiesību apliecinošu dokumentu izsniegšanu – 12,5 milj. *euro*.
- ieņēmumi no speciāliem mērķiem paredzētām valsts nodevām – 48,3 milj. *euro*. Būtiskākos ieņēmumus veidoja ieņēmumi no valsts nodevas par naftas produktu drošības rezervju uzturēšanu – 11,6 milj. *euro*.
- naudas sodi un sankcijas – 33,1 milj. *euro*. Būtiskākos ieņēmumus veidoja ieņēmumi no naudas sodiem, ko uzliek par pārkāpumiem ceļu satiksmē – 16,9 milj. *euro*.

Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” tiek plānoti 438,5 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar prognozi par 2017.gadu ir par 26,3 milj. *euro* jeb 6,4% vairāk.

3.20. tabula. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

	2015	2016	2017	2018
	fakts		prognoze	plāns
Nenodokļu ieņēmumi, milj. <i>euro</i>	422,0	473,9	412,2	438,5
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	1,4	12,3	-13,0	6,4
<i>% no IKP</i>	1,7	1,9	1,5	1,5

3.17. att. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumu 2017. – 2018.gadam plāns un prognozes, milj. euro

Ieņēmumi no dividendēm 2018.gadā tiek plānoti 167,5 milj. *euro*, kas ir par 10,7 milj. *euro* vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. Plāns veidots, pamatojoties uz lielāko valsts kapitālsabiedrību sniegtajām 2017.gada peļņas prognozēm, kā arī saskaņā ar 2016.gada 18.augusta Ministru kabineta lēmumu, noteikt minimālo dividendēs izmaksājamo peļņas daļu 2018.gadā (par 2017.gada peļņu) 80% apmērā no attiecīgās kapitālsabiedrības neto peļņas. Papildus tam prognoze veidota pamatojoties uz:

- 2017.gada 8.septembra Ministru kabineta lēmumu par AS “Latvijas Loto” iemaksājamo dividendžu palielināšanu saistībā ar Latvijas simtgades loteriju (fiskālā ietekme +0,2 milj. *euro*);
- 2017.gada 12.septembra Ministru kabineta lēmumu palielināt ieņēmumu prognozes no AS “Latvijas valsts meži” dividendēm turpmākajos trīs gados (fiskālā ietekme 2018.gadā +5,5 milj. *euro*);
- saskaņā ar Konceptuālo ziņojumu “Kompleksi pasākumi elektroenerģijas tirgus attīstībai” samazinātas AS Latvenergo dividendes (fiskālā ietekme -27,5 milj. *euro*).

Ieņēmumi no valsts nodevām par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem 2018.gadā tiek plānoti 86,9 milj. *euro*, kas ir par 0,7 milj. *euro* vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. Plāns veidots, pamatojoties uz ieņēmumu attīstības tendencēm, kā arī saskaņā ar 2017. gada 12. septembra Ministru kabineta lēmumu precizēti ieņēmumi nodevai par informācijas sniegšanu no Iedzīvotāju reģistra (fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro*) un nodevai par vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītiem pakalpojumiem (fiskālā ietekme +0,6 milj. *euro*).

Ieņēmumi no valsts nodevām par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu un profesionālās kvalifikācija atbilstības dokumentu reģistrāciju 2018.gadā tiek plānoti 6,1 milj. *euro*, kas ir par 1,0 milj. *euro* jeb 21,1% vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. 2018.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2017.gada ieņēmumu izpildes tendences un:

- saskaņā ar 2017.gada 26.septembra Ministru kabineta lēmumu precizēti ieņēmumi no nodevas par reģistrācijas darbībām būvkomersantu reģistrā (+1,0 milj. *euro*);
- 2017.gada 27.jūnija Ministru kabineta lēmumu precizēti ieņēmumi nodevas par apsardzes darbības kvalifikācijas pārbaudījumu kārtošanu un apsardzes sertifikāta izsniegšanu (+0,06 milj. *euro*);
- saskaņā ar 2017.gada 3.oktobra Ministru kabineta lēmumu atbalstīts Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšlikums, kas paredz augstākus budžeta ieņēmumus no nodevas par apraides atļaujas izsniegšanu, apraides atļaujas pamatnosacījumu pārskatīšanu, retranslācijas atļaujas izsniegšanu, ikgadējo nodevu par apraides tiesību īstenošanas uzraudzību un ikgadējo nodevu par retranslācijas atļaujas pārreģistrāciju (+78,6 tūkst. *euro*);
- saskaņā ar Saeimā 2.lasījumā atbalstīto Satiksmes ministrijas sagatavoto Ministru kabineta noteikumu projektu, kas paredz noteikt valsts nodevu 50.00 *euro* apmērā par licences izsniegšanu pasažieru komercpāravadājumiem ar taksometru vai vieglo automobili (+25,7 tūkst. *euro*);

Ieņēmumi no speciāliem mērķiem paredzētajām valsts nodevām 2018.gadā tiek plānoti 76,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 16,8 milj. *euro* jeb 28,0% vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. 2018.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2017.gada ieņēmumu izpildes tendences un prognozēs iekļauti sekojoši pasākumi:

- 2017. gada grozījumi autoceļu lietošanas nodevā, kas stājas spēkā ar 2018. gada 1.janvāri, fiskālā ietekme 2018. gadam +0,8 milj. *euro*;
- saskaņā ar 2017.gada 08.septembra Ministru kabineta lēmumu precizēti ieņēmumi no pārējām speciāliem mērķiem paredzētajām valsts nodevām, kas nav minētas citos koda 9.3.9.0. apakškodos, fiskālā ietekme 2018. gadam +0,1 milj. *euro*;
- saskaņā ar 2017.gada 9.novembra Ministru kabineta lēmumu mainīt izložu un azartspēļu valsts nodevas apmēru, fiskālā ietekme 2018.gadam +1,8 milj. *euro*.

Naudas sodi un sankcijas 2018.gadā tiek plānoti 37,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 8,3 milj. *euro* jeb 28,4% vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. Ieņēmumu prognozē par 2018.gadu iekļauts ieņēmumu palielinājums no naudas sodiem, ko uzliek par pārkāpumiem ceļu satiksmē. Kopējā fiskālā ietekme 2018.gadā par pārkāpumiem ceļu satiksmē ir +6,3 milj. *euro*, no tiem:

- 2017.gada grozījumi "Par Iekšlietu ministrijas ilgtermiņa saistībām ceļu satiksmes pārkāpumu fiksēšanas tehnisko līdzekļu (fotoradaru) darbības nodrošināšanai" fiskālā ietekme 2018.gadam +5,4 milj. *euro*;
- 2017.gada grozījumi "Par finansējuma piešķiršanu Iekšlietu ministrijas pasākumiem, kas saistīti ar ceļu satiksmes uzraudzības uzlabošanu" fiskālā ietekme 2018.gadam +0,9 milj. *euro*.

Pārējie nenodokļi 2018.gadā tiek plānoti 32,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,4 milj. *euro* vairāk nekā prognozēts par 2017.gadu. Ieņēmumu prognozi ietekmēja ieņēmumu izpildes tendences 2017.gadā un saskaņā ar 2017.gada 22. augusta Ministru kabineta lēmumu ir palielinātas pārējo nenodokļu prognozes par 2,1 milj. *euro* – precizēti ieņēmumi no valstij piekritīgās mantas realizācijas (+1,6 milj. *euro*) un citiem nenodokļu ieņēmumiem (+0,5 milj. *euro*). Tāpat saskaņā ar Saeimā 2.lasījumā atbalstīto, palielinātas ieņēmumu prognozes no ūdenstilpju un zvejas tiesību nomas un zvejas tiesību rūpnieciskas izmantošanas (makšķerēšanas kartes) (+207,7 tūkst. *euro*).

3.4. Pašu ieņēmumi un ārvalstu finanšu palīdzība

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā 2018.gadā tiek plānoti 95,9 milj. *euro* apmērā, kas ir par 9,8 milj. *euro* jeb 11,4% vairāk nekā plānots 2017.gadā. 2016.gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem bija plānoti 81,3 milj. *euro* apmērā. Valsts speciālajā budžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem 2018.gadā plānoti 0,02 milj. *euro* apmērā, kas ir tādā pašā apmērā kā plānots 2017.gadā.

Valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2018.gadam” tiek plānoti 1 214,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 94,2 milj. *euro* jeb 8,4% vairāk nekā plānots 2017.gadā. 2016.gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības bija plānoti 942,6 milj. *euro* apmērā.